БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 16 (763)

22 ЯНВАРЬ СЕШАНБА 1957 ЙИЛ

БАҲОСИ 20 ТИЙИН

БУГУНГИ СОНДА:

Тожикистон ССРга Ленин ордени топширилди. Ўртоқ Н. А. Булганин нутқи (1 ва 2-бетлар).

Омск областига Ленин ордени топширилди. Ўртоқ Л. И. Брежнев нутқи (2-бет).

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон КП Марказий Комитетида (2-бет).

Челябинск областига Ленин ордени топширилди. Ўртоқ А. Б. Аристов нутқи (3-бет).

Қорақалпоғистон санъати ва адабиёти декадасининг қатнашчилари Тошкентга келди (3-бет).

Область қишлоқ хўжалик илғорларига орден ва медаллар топширилди (4-бет).

Ўзбек театрининг пойтахтдаги спектакли (4-бет)

ҚОРАҚАЛПОҚ САНЪАТИ ВА АДАБИЁТИ ДЕКАДАСИ ОЛДИДАН. А. Олимжон. — Байроқ тикканлар ҳақида қисса.

Совет парламенти делегацияси Эронга жўнаб кетди (4-бет).

Чжоу Энь-лай Кобулга келди (4-бет).

Тожикистон ССРга Ленин ордени топширилди

СТАЛИНОБОД, 20 январь (ТАСС). Тожикистон пойтахти байрам либосини кийган, республиканинг шаҳарлари, район марказлари, ишчи посёлкалари, колхоз қишлоқлари байрамдагидек безатилган. Кишиларнинг қалби зўр қувонч билан тўлган. Уларнинг илҳомбахш ижодий меҳнати туфайли Тожикистон кўп миллатли Совет Иттифоқидаги орденли республикалар, ўлка ва областлар қаторидан жой олди.

Бугун С. Айний номидаги Тожикистон Давлат опера ва балет театри биносида Тожикистон ССР Олий Совети, республика Министрлар Совети, Тожикистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг қўшма мажлиси бўлди. Колхоз, МТС ва совхозларнинг илғор кишилари, саноат ва қурилишларнинг новаторлари, фан намояндалари, адабиёт ва санъат арбоблари театр залига тўпландилар. Кишилар умумхалқ байрами билан, минг-минглаб қишлоқ хўжалик меҳнаткашларининг, мутахассисларнинг, партия ва совет ходимларининг Совет Иттифоқи орден ва медаллари олганликлари билан бир-бирларини табриклайдилар. Кундуз соат бир.

ССР Иттифоқи Министрлар Советининг Раиси Н. А. Булганин, Тожикистон Партия ва Ҳукумат раҳбарлари, республиканинг ҳукумат олий мукофотига сазовор бўлганлиги муносабати билан Тожикистон меҳнаткашларининг шодлигини баҳам кўриш учун Сталинободга келган қардош республикаларнинг вакиллари президиумга чиқканларида мажлис қатнашчилари уларни давомли қарсаклар билан кутиб олдилар.

Тожикистон ССР Министрлар Советининг раиси Н. Додхудоев мажлисни очади. У, доимо зўр эътибор ва ғамхўрлик қилаётганликлари учун, тожик халқининг ижодий меҳнатига юксак баҳо берганликлари учун тожик халқининг Коммунистик партияга ва Совет ҳукуматига қизғин миннатдорчилик туйғулари тўғрисида, республика меҳнаткашларининг КПСС XX съезди томонидан қўйилган вазифаларни амалга ошириш йўлида бутун кучларини сафарбар қилишга тайёр эканликлари тўғрисида сўзлайди. Н. Додхудоев халқ тантаналарида қатнашиш учун қардош республикалардан келган вакилларга Тожикистон ҳукумати ва Коммунистик партияси номидан, барча меҳнаткашлар номидан қизғин салом топширади.

Тожикистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси М. Раҳматов СССР Олий Совети Президиумининг Тожикистон Совет Социалистик Республикасини Ленин ордени билан мукофотлаш тўғрисидаги Фармонини ўқиб беради. Шундан кейин ҳамма томонидан қарсаклар билан кутиб олинган ССР Иттифоқи Министрлар Советининг раиси Н. А. Булганин СССР Олий Совети Президиумининг топшириғига мувофиқ Ленин орденини топширади. Тожикистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси М. Раҳматов, Тожикистон ССР Министрлар Советининг раиси Н. Додхудоев, Тожикистон КП Марказий Комитетининг биринчи секретари Т. Ўлжабоев Ленин орденини қабул қилиб оладилар. Н. А. Булганин Тожикистон Партия ва Ҳукумат раҳбарлари билан қучоқлашиб, қўл қисишиб кўришади. Залда гулдурос қарсаклар бошланади. Ўртоқ Н. А. Булганин орденни топшириб, нутқ сўзлайди.

Ўртоқ Н. А. БУЛГАНИН нутқи

Азиз ўртоқлар! Тожикистон Совет Социалистик Республикасини келиб кўриш ва сизлар билан учрашиш имконияти менга берилганлиги учун жуда хурсандман. Аввало сизларга ва республиканинг ҳамма меҳнаткашларига СССР Олий Совети Президиуми, Коммунистик Партия Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети номидан қизғин салом топширишга ижозат берингиз. **(Гулдурос, давомли қарсаклар. Ҳамма ўрнидан туради).**

Мен Тожикистон ССРга Ленин ордени топширишдек катта шарафга муяссар бўлдим. **(Қарсаклар).** Сизлар бу юксак мукофотни колхоз ва совхоз далаларида қилган қаҳрамонона меҳнатингиз учун, республика қишлоқ хўжалигини ривожлантиришдаги ва аввало унинг етакчи тармоғи бўлган пахтачиликни ривожлантиришдаги муваффақиятларингиз учун олаётирсиз.

Ўртоқлар! Мен СССР Олий Совети Президиуми, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети номидан Тожикистон республикасининг ҳамма колхозчиларини, совхоз ва МТС ишчиларини, қишлоқ хўжалик мутахассисларини бутун тожик халқини шавкатли меҳнат учун берилган юксак ва фахрли мукофот билан қизғин табриклайман! **(Гулдурос қарсаклар).**

Тожикистон ССРга мукофот учун берилган Ленин ордени айрим кишиларнинг ишини эмас, балки барча меҳнаткашларнинг қилган ишларини тақдирлайди. Республиканинг ҳар бир меҳнаткаши пахтачиликни ривожлантириш учун курашдан иборат умумий ишга ўз ҳиссасини қўшди, бинобарин юксак мукофот олинишига ҳам ёрдам берди. **(Қарсаклар).**

СССР Олий Совети Президиуми тожик халқининг умумий муваффақиятларини тақдирлаш билан бирга республика қишлоқ хўжалик илғорларидан, айниқса, меҳнат фронтида ишлаб ўзини кўрсатган кўп кишиларни, шунингдек ўз ишлари билан қишлоқ хўжалигида муваффақиятларга эришишни таъминлаган Тожикистон ССР партия, совет, касаба союз ва комсомол ходимларидан катта группасини ҳам мукофотлади.

Орден ва медаллар билан 2.966 киши мукофотланди, булардан, 545 киши хотин-қизлардир. **(Қарсаклар).**

Совет пахтачилигини ривожлантиришда эришган жуда катта муваффақиятлари учун 49 киши, шу жумладан хотин-қизлардан 8 киши Социалистик Меҳнат Қаҳрамони деган унвонга сазовор бўлдилар. **(Қарсаклар).**

1948 йилда Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони олганлардан 2 киши энди иккинчи «Ўроқ ва Болға» олтин медали билан мукофотланди. **(Қарсаклар).** Булардан бири Ленинобод районидаги Ворошилов номли колхознинг раиси ўртоқ Ўринхўжаев **(Қарсаклар)** ва иккинчиси Орджоникидзеобод районидаги «Москва» колхозининг раиси ўртоқ Исмоиловдир. **(Қарсаклар. Ўртоқ Н. А. Булганин Ўринхўжаев ва Исмоилов ўртоқлар билан қучоқлашиб ўпишади).**

Мукофотланган ўртоқларнинг ҳаммаси фидокорона меҳнат қилганлар, ўз ишларида юксак маҳорат кўрсатганлар, шунинг учун ҳам ҳукуматнинг мукофотлари уларнинг шонли меҳнатини муносиб равишда тақдирлади. **(Қарсаклар).**

Бизда пахта етиштиришнинг отоқли усталари, бу ишнинг чинакам новаторлари бўлган, шуҳрати бутун совет элига ёйилган кўп кишилар тарбияланди ва тайёрланди.

Лекин мен яна шуни ҳам айтиб ўтмоқчиманки, пахтачилик усталари билан бир қаторда колхоз ва совхоз далаларида меҳнатни ташкил қилган кишилар, республикангизнинг раҳбарлари ҳам Совет Иттифоқи орденлари билан мукофотланди. Тожикистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ўлжабоев **(Давомли қарсаклар).** Марказий Комитет секретарлари Обносов, Зарипова, Имомов, Носенков ўртоқлар мукофотландилар **(Қарсаклар).** Республика Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Додхудоев. Тожикистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Раҳматов **(Қарсаклар).** Марказий Комитетнинг собиқ секретари, республикангизда пахтачиликни ривожлантиришга ва юксалтиришга бир талай куч сарфлаган ўртоқ Ғафуров мукофотландилар **(Қарсаклар).**

Сизларнинг муваффақиятларингиз ўз-ўзидан келгани йўқ. Бу муваффақиятлар, аввало, шунинг учун қўлга киритилдики, тожик пахтакорлари яхши ишладилар ва пахта етиштиришнинг сизнинг республикангизда ишлаб чиқилган прогрессив усулларини — қатор ораларини торайтириб чигит экиш ва ғўза қатор ораларини икки томонлама машина билан ишлаш усулларини кенг татбиқ қилдилар. Сизларнинг муваффақиятларингиз шунинг натижасидирки, бизнинг қудратли социалистик саноатимиз қишлоқ хўжалигини зарур машиналар билан таъминлаб турибди. Сизларнинг республикангизда ғўзани парвариш қилишга доир ишларнинг ҳамма асосий турлари ўтган йили деярлик тўла машиналаштирилганлиги ажойиб иш эмасми, ахир.

Тожикистон партия ташкилотлари пахта етиштиришнинг прогрессив методларини қўлланиш учун зўр бериб курашдилар, новаторларни қўллаб-қувватлаб, уларнинг тажрибаларини ёйдилар, социалистик мусобақани авж олдирдилар ва пахта етиштиришда муваффақиятларга эришишнинг асосий участкаси бўлган бригадаларда ва участкаларда оммавий-сиёсий иш олиб бордилар. Республика коммунистлари партиямиз XX съездининг қарорларини муваффақият билан бажариб келдилар. Бу қарорларда партия ташкилотлари хўжалик қурилишига конкрет раҳбарлик қилиш масалаларига кескин равишда бурилиш ясашни, техникани ва ишлаб чиқариш экономикасини ўрганишни кучайтиришни, ишни чуқур билишни талаб қилинди.

Ўртоқлар! Қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда сизларнинг эришган муваффақиятларингиз жуда катта ва шак-шубҳасиздир. Лекин биз бугун мана шундай тантанали кунда сизларнинг республикангизда бўлиб ўтган бошқа яхши ишларни ва ажойиб ўзгаришларни ҳам қайд қилмасдан ўтсак нотўғри бўлур эди.

Гап шундаки, биз бу йил Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 40 йиллигини нишонлаймиз. Октябрь революциясининг энг муҳим натижаларидан бири шу бўлдики, эски Россиядаги илгари мазлум ва қолоқ бўлиб келган миллатлар совет тузуми даврида ўз тараққиётларида жуда катта муваффақиятларга эришдилар ва совет халқларининг аҳил оиласида тенг ҳуқуқли ўрин олдилар. **(Гулдурос қарсаклар).**

Бундан ўттиз беш йил муқаддам, Совет ҳокимияти ташкил қилинаётган йилларда, граждан уруши йилларида мен Туркистонда ишлаган эдим. Ҳозирги Ўрта Осиёдаги совет республикалари ўша вақтда қандай бўлганлигини яхши биламан. Ўшандан бери сизларнинг юртларингизда жуда катта ўзгаришлар рўй берди. Янги, Совет Тожикистони билан эски, революциядан олдинги Тожикистон ўртасида ер билан осмонча фарқ бор. Шундай дейиш мумкинки, сизларнинг ерингиз ўша ҳолича қолди-ю, аммо мана шу ер устидаги нарсаларнинг ҳаммаси янгиланди. **(Қарсаклар)** Узоқдан мисол қидиришнинг ҳожати йўқ. Сизлар билан биз республиканинг пойтахти Сталинободда турибмиз. Бу — 200 минг кишидан кўпроқ аҳолиси бўлган чиройли, яхши планлаштирилган шаҳардир. Ваҳоланки, яқиндагина, бундан ўттиз йилча бурун ҳозирги Сталинобод ўрнида учта кичкина қишлоқ бор эди. Шу қишлоқларнинг энг каттаси бўлган Душанбада пахсадан қурилган бир неча ўн пастак иморатлар бор эди, холос.

Эндиликда Сталинобод республиканинг катта саноат ва маданият марказидир. Унда кўп корхоналар, ўқув юртлари ва маданий муассасалар бор. Мана шуларнинг ҳаммаси, айтиш мумкинки, қуп-қуруқ ерда ўттиз йилдан кам вақт ичида қурилди ва барпо қилинди.

Фақат Душанба қишлоғининг ўзгина ўзгариб қолгани йўқ, сизларнинг бутун Тожикистонингиз ҳам ўзгариб кетди.

Революцияга қадар Тожикистон саноати фақат майда кустарь корхоналардан иборат бўлган бўлса, эндиликда республикангизда кон-руда, кўмир, бинокорлик материаллари, тўқимачилик, озиқ-овқат, тикувчилик, тери-пойафзал ва бошқа бир қанча шулар сингари саноат тармоқлари бор. Тожикистон саноати 1957 йилда 1913 йилдагига нисбатан ўз маҳсулотини 28 баравар кўпайтиради. **(Қарсаклар).**

Революцияга қадар Тожикистон қишлоқ хўжалиги жуда қолоқ бўлиб келган бўлса, унинг ерлари эса бундан бир неча юз йил бурунги тартибда ишланиб келган бўлса, эндиликда Тожикистон ССР илғор социалистик деҳқончилик республикаси, пахта етиштиришда мамлакатимизнинг энг катта базаларидан бири бўлиб қолди. **(Қарсаклар).** Бу йил — 1957 йилда Тожикистонда пахта етиштириш 1913 йилдагига нисбатан 14 баравардан зиёдроқ кўпаяди. **(Қарсаклар).** Шу нарса айниқса диққатга сазовордирки, сизлар пахтанинг қимматли ингичка толали сортларини етиштириш вазифасини ҳал қилиб бердингиз, революцияга қадар Тожикистонда бунақа пахта сира етиштирилмас эди. 1930 йилда минг тонна шунақа пахта олинган эди. Ўтган йил эса сизлар 145 минг тонна шунақа ингичка толали пахта етиштириб бердингиз. **(Қарсаклар).**

Революцияга қадар сизларда 200 кишига бир саводли киши тўғри келган бўлса, ҳозирги вақтда Тожикистон ССР ёппасига саводхон республика бўлиб қолди. Революцияга қадар ҳозирги Тожикистон территориясида битта ҳам ўрта мактаб йўқ эди, олий ўқув юрти тўғрисида гапирмаса ҳам бўлади. Эндиликда сизларнинг республикангизда юзлаб ўрта мактаб, бир неча олий ўқув юрти, университет, Фанлар академияси, жуда кўп илмий муассасалар бор. Республикада жуда кўп китоб, газета, журнал нашр қилинмоқда, тожик адабиёти ва санъати катта муваффақиятларга эришди. Ҳозир бизнинг мажлисимиз бўлиб турган бу театр республикангизнинг маданий жиҳатдан ўсганлигини кўрсатувчи ёрқин мисолдир. Кеча биз бу ерда жуда замонавий ва шу билан бирга миллий балетни томоша қилдик. Бу ажойиб балет эди.

Сизларнинг республикангизда ишчилар синфи вужудга келди, колхозчи деҳқонлар вужудга келди, янги интеллигенция вужудга келди ва мустаҳкамланди, хўжалик ва маданий қурилишнинг ҳамма соҳаларида муваффақиятли равишда ишлаётган жуда кўп миллий кадрлар ўсиб етишди.

Халқ хўжалигини ривожлантириш асосида республика аҳолисининг моддий фаровонлиги йилдан-йилга тинмай ошмоқда. Биз ҳаммамиз Тожикистонда рўй берган ўзгаришларни нормал бир ҳодиса деб ҳисоблаймиз. Илгариги тартибларни, илгариги Тожикистонни кўрмаган ва билмаган, ёш кишилар нималар рўй берганлиги ва шу ўзгаришларнинг нақадар муҳимлиги тўғрисида ҳатто кўп вақт ўйлаб ҳам кўрмайдилар. Уларнинг назарида ҳамма нарса ҳамиша шундай бўлиб келгандек, бошқача бўлиши ҳам мумкин эмасдек бўлиб кўринади. Лекин ёши улғойиб қолган кишилар учун, эски Тожикистонни ва унинг иқтисодий ҳамда маданий қолоқлигини, унинг ўрта аср таъсиридаги турмушини ва урф-одатларини ҳали унутмаган кишилар учун мана шу рўй берган ўзгаришлар жуда катта ва сезиларли бўлиб кўринади.

Шу қадар қисқа муддат ичида мана шундай тубли ўзгаришлар фақат совет тузуми шароитидагина **(Қарсаклар),** ўзининг бутун фаолиятида халқнинг ҳаётий манфаатларини кўзлаб келаётган Коммунистик партия раҳбарлиги остида рўй бериши мумкин. **(Давомли қарсаклар).**

Агар Улуғ Октябрь социалистик революцияси бўлмаганида эди, агар мамлакатимизнинг ишчи ва деҳқонлари 1917 йилда ҳокимиятни ўз қўлларига олмаганларида эди, сизлар эса хонлар ва бойлардан қутилмаганингизда эди, ҳозир мен гапириб турган нарсаларнинг биронтаси рўёбга чиқмаган бўлур эди. Сталинобод ҳам бўлмас эди. Совет ҳокимияти йилларида Тожикистонда қурилган заводлар ва фабрикалар ҳам бўлмас эди. Сизлар кўриб турган ва ўзларингиз яратган ўзгаришлар ҳам бўлмас эди. **(Давомли қарсаклар).**

Ўртоқлар! Сизларга маълумки, ўтган йил сизларнинг қўшниларингиз бўлган Ўзбекистон, Қирғизистон, ва Туркманистон республикаларининг пахтакорлари ҳам жуда яхши меҳнат қилдилар. Қозоғистон ССР қўриқ ва бўз ерларни ўзлаштириш учун курашда ўзини кўрсатди. Қишлоқ хўжалигида эришган муваффақиятлари учун бу республикалар ҳам олий мукофот — Ленин орденлари билан мукофотландилар. **(Қарсаклар).**

Ўртоқ Додхудоев айтиб ўтганидек, бизларнинг орамизда мен тилга олиб ўтган республикаларнинг вакиллари: Қозоғистон ССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Кунаев, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг раиси ўртоқ Камолов, Қирғизистон ССР Министрлар Советининг раиси ўртоқ Суеркулов ва Туркманистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари ўртоқ Чориев ўтирибди.

Шу ерда ўтирганлар номидан уларни табриклашни ва қутлашни ҳамда мукофотланган республикаларга янги муваффақиятлар тилашни таклиф қилсам, менинг бу таклифимни қўллаб-қувватларсиз деб ўйлайман. **(Давомли қарсаклар).**

Бизнинг мажлисимизда Арманистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари ўртоқ Шекоян ва Озарбайжон ССР Қишлоқ хўжалик министри ўртоқ Сеидов қатнашмоқда. Бу республикалар ҳозирча мукофотланганы йўқ, лекин яқин вақт ичида биз уларга меҳмон бўлиб борурмиз ва улар сизларнинг олдингизга нима муносабат билан келган бўлсалар, биз ҳам уларнинг олдига худди шундай муносабат билан борурмиз деб умид қиламиз, ўртоқлар. **(Қарсаклар. Ўртоқ Н. А. Булганин Шекоян ва Сеидов ўртоқларнинг қўлини сиқиб табриклайди).**

Ўтган йил қишлоқ хўжалигининг айрим тармоқларини ривожлантиришда Россия Федерациясининг баъзи ўлкалари ва областлари анча муваффақиятларга эришдилар. Сизларга маълумки, Олтой ва Красноярск ўлкалари, Воронеж, Москва, Новосибирск, Омск, Саратов, Челябинск ва Чкалов областлари Ленин орденлари билан мукофотланди.

Мана шу муваффақиятларнинг ҳаммаси, ўртоқлар, улуғ Совет Иттифоқи эришган умумий муваффақиятларнинг бир қисмидир.

Мана энди қирқ йилдирки, мамлакатимиз устида Советларнинг қизил байроғи ҳилпираб турибди. Мамлакат ҳаётида қирқ йил унчалик катта муддат эмас. Лекин биз шу муддатнинг ўзидан ҳам тинч қурилиш учун тўла равишда фойдалана олганимиз йўқ. Бизнинг мамлакатимиз икки марта, 1918 йилдан 1922 йилгача ва 1941 йилдан 1945 йилгача империалистик босқинчилар ҳужумини даф қилишга, оғир урушлар олиб боришга мажбур бўлди, бу урушлар давомида хўжалигимизга жуда катта зарар етди, мисли кўрилмаган вайронликлар юз берди.

Шундай қилиб, саккиз йил урушдик, икки уруш — граждан уруши ва иккинчи жаҳон урушида вайрон бўлган хўжаликни тиклашга ҳам тахминан шунча вақтимиз кетди. Демак, шу қирқ йил ичида чинакам хўжалик ишлари билан фақат 20-25 йил давомида шуғулландик, холос. Бироқ, капиталистик эксплуатациядан озод қилинган халқнинг ҳаётий кучлари шу қадар улуғ куч бўлиб чиқдики, биз етказилган зарарнинг ўрнини тўлдирибгина қолмасдан, шу билан бирга ўзимизнинг иқтисодий тараққиётимизда жуда катта муваффақиятларга ҳам эришдик.

Сўнгра ўртоқ Н. А. Булганин СССР саноати ва қишлоқ хўжалигининг ривожланиши тўғрисидаги бир қатор маълумотларни айтиб берди. Бу маълумотлардан кўриниб турибдики, Совет ҳокимияти йилларида бизнинг мамлакатимиз қудратли индустриал давлатга айланди, бу эса Совет Иттифоқининг жаҳондаги бошқа бир қанча саноат давлатлари орасида олиб турган ўрнини ўзгартирди. Октябрь революциясига қадар, 1913 йилда Россия саноат маҳсулотининг умумий ҳажми бўйича жаҳонда бешинчи ўринда, пўлат эритиш бўйича ҳам бешинчи ўринда, кўмир чиқариш бўйича олтинчи ўринда ва электр қуввати ҳосил қилиш бўйича саккизинчи ўринда турар эди. Ҳозирги вақтда Совет Иттифоқи бутун саноат маҳсулотининг ҳажми жиҳатидан ҳам, шунингдек пўлат эритиш, кўмир қазиб чиқариш, электр қуввати ва маҳсулотнинг бошқа кўп турларини ишлаб чиқариш жиҳатидан ҳам Америка Қўшма Штатларидан бошқа жаҳоннинг бўлак мамлакатларини ўзидан анча орқада қолдириб, жаҳонда иккинчи ўринга чиқиб олди ва бу ўринни мустаҳкам эгаллаб турибди.

Сўнгра ўртоқ Н. А. Булганин СССРда оғир ва енгил саноатни ривожлантириш суръатларини таққослаб, дедики, Коммунистик партия В. И. Ленин кўрсатмаларига амал қилиб, оғир индустрияни устун даражада ривожлантириш ва шу негизда қишлоқ хўжалигини юксалтириш ҳамда халқ истеъмол қиладиган буюмлар ишлаб чиқарувчи саноатни ривожлантириш йўлини ўтказиб келди ва бундан буён ҳам шу йўлни ўтказа беради. **(Қарсаклар).** Биз, коммунистлар бу партиямизнинг бирдан-бир тўғри сиёсати деб ҳисоблаймиз, биз билан бирга бутун совет халқи ҳам шундай деб ҳисоблайди. Бу сиёсат турмуш синовидан ўтди. Улуғ Ватан уруши сингари жиддий синовларда текширишдан ўтди, биз Улуғ Ватан урушида мана шу сиёсат туфайли тарихий ғалабаларга эришдик. **(Давомли қарсаклар).**

Ўз-ўзидан маълумки, мамлакатимиз иқтисодий қудратининг ўсганлиги унинг мудофаа қувватини, армиямиз ва флотимизнинг кучини ниҳоят даражада ошириб юборди. Бу кучнинг қанақалигини душманлар Улуғ Ватан уруши йилларида ўзлари яхши синаб кўрганлар. **(Қарсаклар).**

Ички аҳволимиз ҳақида гапираётган вақтимда совет халқининг фаровонлигига яна бир марта тўхталиб ўтмоқчиман. Партия ва Совет ҳукумати бу масалага катта эътибор бермоқдалар. КПСС XX съездидан кейин ўтган вақт ичида муҳим тадбирлар амалга оширилди. Бу тадбирлар ҳақида ҳам гапириб ўтсак чакки бўлмайди.

Сизларга маълумки, пенсиялар тўғрисида янги Қонун қабул қилинди. Шу Қонунга кўра, пенсиялар тўлаш учун сарф бўладиган маблағ бир йилга ҳисоблаганда 13 миллиард сўм кўпайди. Дам олиш олди ва байрам олди кунларида иш куни икки соат қисқартирилди, ўсмирларнинг иш куни қисқартирилди. Ўрта ва олий ўқув юртларида ўқитилганлик учун пул олиш бекор қилинди, хотинларга ҳомиладорлик ва туғиш юзасидан бериладиган отпускалар узайтирилди. Кам ҳақ олувчи ишчилар ва хизматчиларнинг иш ҳақи 1957 йил биринчи январдан бошлаб оширилди, бу эса бир йилга ҳисоблаганда саккиз миллиард сўмни ташкил қилади. Пахта, картошка, сабзавот ва меваларни тайёрлаш нархлари оширилди. Хуллас, давлатнинг мана шу ҳамма тадбирлари юзасидан қиладиган харажатларини бирга қўшсак, йилига ўттиз беш ярим миллиард сўмлик харажат ҳосил бўлади. Мана шу қадар катта маблағ халқимиз фаровонлигини яхшилашга бевосита сарфланади.

Шундай қилиб, Коммунистик партия ва Совет ҳукумати совет кишилари турмушининг моддий даражасини ошириш учун кўп иш қилмоқдалар. Лекин ҳамма нарсани бирдан қилиб бўлмайди. Ахир, квартира олган вақтда ҳам уни дарров жиҳозлаб бўлмайди-ку, уни аста-секин жиҳозлайсиз, аввал бир нарса сотиб оласиз, сўнгра пул тўплаб яна бошқа бирор нарсани сотиб оласиз.

Бизда ўртоқлар, уй-жой масаласида ва аҳолини кенг истеъмол буюмлари билан таъминлаш масаласида ҳали кўп етишмовчиликлар бор, албатта. Лекин Партия ва Ҳукумат шу етишмовчиликларни тугатмоқ учун ҳамма чораларни кўрмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг яқинда бўлиб ўтган Пленумида партиямиз Марказий Комитетининг кўрсатмасига мувофиқ 1957 йил учун ишлаб чиқилган халқ хўжалик плани муҳокама қилинди. Пленумда халқнинг турмуши билан бевосита боғланган масалаларга кўпроқ эътибор бериб, халқ хўжалиги планига баъзи бир аниқлашлар киритиш тўғрисида қарор қабул қилинди.

Бешинчи февралда СССР Олий Советининг сессияси бўлади, бу сессияда 1957 йилги халқ хўжалик плани ҳамда давлат бюджети муҳокама қилинади.

Ўтган 1956 йилни Совет Иттифоқи тузуккина хўжалик якунлари билан тамомлади. Бу йил Совет Иттифоқи халқ хўжалигини янада юксалтириш ва шу асосда совет кишиларининг моддий фаровонлигини тағин ҳам ошириш йили бўлади.

Шавкатли меҳнат намуналарини кўрсатган тожик халқи 1957 йилда мамлакатимиз олдида турган вазифаларни амалга оширишга ўзининг муносиб ҳиссасини қўшади деб ишонч билдиришга ижозат берингиз. **(Қарсаклар).**

Сўнгра ўртоқ Н. А. Булганин халқаро аҳвол масалаларига ўтиб, Совет Иттифоқининг халқаро кескинликни юмшатиш ва «совуқ муносабатлар уруши»ни тугатиш учун, тинчликни мустаҳкамлаш ва халқлар хавфсизлигини таъминлаш учун олиб бораётган кураши тўғрисида гапирди. Миср ва Венгриядаги воқеаларга тўхталиб ўтди. «Эйзенхауэр доктринаси»нинг агрессивлик моҳиятини айтиб берди.

Ўртоқ Н. А. Булганин бизнинг халқимиз ҳозирги халқаро вазиятдан чиқариб олиши лозим бўлган хулосалар тўғрисида гапирди. Биз, деди у, ҳозир ҳам аввалгидек тинчлик учун актив кураш олиб боришимиз, мамлакатимизнинг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлай беришимиз, ўзимизнинг ҳушёрлигимизни ошира беришимиз ҳамда социалистик лагерь мамлакатларининг бирлигини ва дўстлигини мустаҳкамлашимиз лозим.

Хитой Халқ Республикаси Ҳукумат делегациясининг Совет Иттифоқига яқинда келиб кетганлиги социалистик мамлакатлар ўртасидаги мавжуд қардошларча дўстликнинг ёрқин далили бўлди. Совет халқи сиёсий, иқтисодий, маданий ва бошқа соҳаларда хитой халқи билан бузилмас қардошларча дўстлик ва ўртоқларча ҳамкорлик алоқалари билан чамбарчас боғланган, марксизм-ленинизм принциплари асосида коммунистик жамият қуриш учун олиб борилаётган кураш бизни абадий бирлаштиради.

Хитой халқи ўзининг шонли Коммунистик партияси раҳбарлиги остида социализм қурилишида ҳал қилувчи муваффақиятларга эришди. Биз бу муваффақиятларга чин кўнгилдан қувонмоқдамиз ва Хитой Компартияси ва ҳукуматининг ўз мамлакатида ўтказиб келаётган оқилона ва узоққа мўлжалланган иқтисодий ва социал сиёсатини қизғин табрикламоқдамиз. Совет кишилари Хитой Халқ Республикасининг бутун дунёда тинчлик ишига, халқаро кескинликни юмшатиш ишига қўшаётган жуда катта ҳиссасига юксак баҳо бермоқдалар.

Биз шу нарсага жуда аминмизки, деди ўртоқ Н. А. Булганин, Совет Иттифоқи билан Хитой Халқ Республикасининг дўстлиги ва ҳамкорлиги, барча социалистик ва тинчликсевар давлатларнинг дўстлиги ва ҳамкорлиги халқларимизнинг бахти ва саодати учун, инсониятнинг яхши келажаги учун биз олиб бораётган улуғ тинч социалистик қурилишни давом эттириш йўлида бизга зарур бўлган мустаҳкам тинчлик ва хавфсизликни таъминлайди.

Ўртоқ Н. А. Булганин ўз нутқининг охирида бундай деди:

Азиз ўртоқлар! Тожикистон республикасининг мамлакатимиздаги энг олий мукофот бўлган Ленин ордени билан мукофотланганлиги жуда катта шарафдир. Бундай юксак мукофот қувонтирибгина қолмасдан, шу билан бирга ғайратга-ғайрат қўшади. Шу сабабли бу юксак мукофот халқингиз орасида меҳнат активлигини юксалтириб юборганлиги жуда табиий бир ҳолдир. Бу юксалишни бутун чоралар билан ривожлантириш ва эришилган муваффақиятлар билан хотиржам бўлиб қолмасдан, шу вақтгача ишлаб келинганига қараганда ҳам янада яхшироқ ишлаш зарур.

Сизларнинг қилган ишингизга юксак баҳо берилди, лекин бу нарса сизларда камчиликлар йўқлигини кўрсатмайди. Тожикистон Совет Иттифоқида пахтадан энг юқори ҳосил олмоқда. Бироқ республикадаги пахтачилик бригадаларининг ярмиси республикадаги ўртача ҳосилдан паст ҳосил олди.

Ўтган йил умуман республика бўйича пахтанинг ўртача ҳосилдорлиги совет сортлари бўйича гектаридан йигирма саккиз центнер бўлди, совет ингичка толали сортлари бўйича эса йигирма икки центнер бўлди. Лекин сизларда ҳосилдорлиги анча юқори бўлган районлар ва колхозлар бор. Масалан, Орджоникидзеобод районида совет сортларидан бўлган пахтанинг ҳар гектаридан ўттиз саккиз центнердан, Регар ва Сталинобод районларида ўттиз олти цетнердан ҳосил олинди. Саноат учун энг қимматли бўлган совет ингичка толали пахтанинг ҳар бир гектаридан Конибодом районида 28,2 центнердан, Қўрғонтепа ва Микоянобод районларида эса, йигирма олти центнердан ҳосил олинди. Айрим колхозлар бундан ҳам кўпроқ ҳосил олмоқдалар. Масалан, Сталинобод районидаги Хрушчев номли колхозда совет сортларидан бўлган пахтанинг ҳар бир гектаридан 40,2 центнердан ҳосил олинди, Октябрь районидаги «Москва» колхозида ингичка толали сортлардан бўлган пахтанинг ҳар бир гектаридан 33,5 центнердан ҳосил олинди, республика колхозларида пахтадан бундан ҳам юқорироқ ҳосил олаётган 200 га яқин илғор далачилик бригадалари бор. Бу мисоллар нимани кўрсатади? Бу мисоллар шуни кўрсатадики, пахтанинг ҳосилдорлигини ошириш ишида сизлар ўз имкониятларингиздан тўла фойдаланаётганингиз йўқ. Сизлар ҳосилдорликни ошириш ҳисобига ҳозир бераётган пахтага қараганда анча кўп пахта етиштириб беришингиз мумкин.

Сизларнинг колхозларингизда пахта етиштиришнинг ажойиб мутахассислари, усталари ва новаторлари бор. Бироқ ишнинг муваффақиятли бўлиб чиқишини фақат илғорларгина таъминлаб қолмайди, балки бутун колхозчилар оммаси таъминлайди. Шу сабабли ишнинг илғор усуллари ва методларидан ёппасига фойдаланиш вазифаси жуда муҳим вазифадир. Сизларнинг суғориладиган ерлардаги деҳқончиликни ривожлантириш соҳасидаги ишларингиз бутун мамлакатга маълум. Бу ишингиз СССР Олий Совети Президиумининг Фармонида ҳам қайд қилиб ўтилди.

Бироқ, республикадаги суғориладиган ерлар майдони кейинги вақтларда жуда секин кўпайтирилмоқда. Сизлар чорвачиликни ривожлантиришга ва унинг маҳсулдорлигини оширишга кўпроқ эътибор беришингиз керак, республика аҳолисининг сут ва сут маҳсулотлари, шунингдек гўшт истеъмол қилишини кўпайтириш зарур.

Шу муносабат билан бу ерда шуни айтиб ўтмоқчиманки, 1957 йилдан бошлаб чорвачилик маҳсулотларини тақсимлашнинг бизда янги тартиби жорий қилинди. Илгари чорвачилик маҳсулотининг ҳаммаси марказлаштирилган тартибда тақсимланар эди. Энди фақат армия, Москва, Ленинград, Донбасс ва бошқа баъзи саноат марказларигина шу тартибда таъминланади. Чорвачилик маҳсулотининг қолган ҳамма қисми иттифоқчи республикалар ихтиёрида қолади ва иттифоқчи республикаларнинг ўзлари тақсимлайдилар.

Ўртоқлар! Тожик халқи ҳукуматнинг юксак мукофотини олиб, ўз олдида турган вазифаларни бундан буён ҳам шараф билан бажара беради ва Совет Ватанини янги меҳнат ғалабалари билан қувонтира беради, деб қатъий ишонч билдиришга ижозат берингиз.

Яшасин Тожикистон Совет Социалистик Республикаси ва унинг меҳнатсевар халқи! **(Қарсаклар).**

Улуғ Совет мамлакати халқларининг қардошларча дўстлиги яшасин ва яшнасин! **(Қарсаклар).**

Яшасин бутун дунёда тинчликнинг мустаҳкам таянчи бўлган қудратли Совет Иттифоқи **(Қарсаклар).**

Яшасин коммунизм қуриш учун курашда совет халқининг улуғ илҳомчи ва раҳбар кучи бўлган Совет Иттифоқи Коммунистик партияси! **(Қарсаклар).**

Сиз, азиз дўстларга, ишингизда муваффақиятлар тилайман! **(Гулдурос, давомли қарсаклар. Ҳамма ўрнидан туради. «Партиямизнинг Ленинчи Марказий Комитетига шон-шарафлар бўлсин!» «Яшасин жонажон Совет ҳукуматимиз!»** деган хитоблар эшитилади).

☆ ☆ ☆

Мажлисда Қозоғистон ССР Министрлар Советининг раиси Д. А. Кунаев, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси С. К. Камолов, Қирғизистон ССР Министрлар Советининг Раиси А. С. Суеркулов нутқ сўзладилар. С. К. Камолов Ўзбекистондаги аёл ишчиларнинг қўли билан шойига тикилган В. И. Ленин портретини Тожикистон республикасига тақдим этди. А. С. Суеркулов қирғизистонлик хотин-қизларнинг қўли билан Ленин ордени тикилган сўзанани тожик халқига совға қилиб топширди. Туркманистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари Б. Ч. Чориев, Арманистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари А. К. Шекоян, Озарбайжон ССР Қишлоқ хўжалик министри Г. А. Сеидов, Сталинободдаги Орджоникидзе номли механика заводининг ишчиси Н. Турсунов, икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони С. Ўринхўжаев, армия генерали, Совет Иттифоқи Қаҳрамони А. А. Лучинский тожик халқини самимий табриклаб нутқ сўзладилар.

(ДАВОМИ ИККИНЧИ БЕТДА).

Тожикистон ССРга Ленин ордени топширилди

(БОШИ БИРИНЧИ БЕТДА).

Мажлиснинг охирида Тожикистон КП Марказий Комитетининг биринчи секретари Т. Ўлжабоев жавоб нутқи сўзлади.

Бугунги кун,—дейди у,—Тожикистон Совет Социалистик Республикаси тарихига унинг ажойиб саҳифаларидан бири бўлиб киради. Бу кун унутилмас кундир—тожик халқининг тарихидаги олтин кундир. Бу кун—бизнинг бутун фикр-зикримиз коммунистларнинг улуғ ленинча партиясига қаратилган. Бу партиянинг донолиги ва донишмандлиги, букилмас иродаси, қудратли ғайрати кўп миллатли улуғ Ватанимиздаги барча қардош республикаларнинг мислсиз гуллаб-яшнашини таъмин этди.

Сўнгра ўртоқ Ўлжабоев бундай дейди: Совет Тожикистонининг барча меҳнаткашлари номидан Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетига, Совет ҳукуматига ва ССР Иттифоқи Олий Совети Президиумига ана шу юксак мукофот учун самимий ташаккур ва чексиз миннатдорчилик изҳор қилишга ижозат бергайсиз. Партия ва Ҳукуматни ишонтириб айтаманки, орденли Тожикистон меҳнаткашлари социалистик экономика ва маданиятни янада юксалтириш учун, коммунизм қурилишида янги ғалабаларга эришиш учун бундан буён ҳам янада зўр ғайрат ва зўр куч билан кураш олиб борадилар.

Барча иттифоқчи республикалар каби Совет Тожикистони ҳам эришган муваффақиятлар совет социалистик тузуми туфайли, партиямизнинг доно миллий сиёсати туфайли, мамлакатимиздаги халқларнинг абадий бузилмас дўстлиги туфайли қўлга киритилди.

Тожикистон меҳнаткашлари олтинчи беш йилликнинг биринчи йилида катта муваффақиятларга эришдилар.

Республика саноати планни муддатидан илгари бажарди ва пландан ташқари 100 миллион сўмликдан кўпроқ маҳсулот берди.

1956 йилда саноат маҳсулотининг ҳажми 1955 йилдагига нисбатан 11 процентдан зиёд ортди.

Биз пахтакорларнинг муваффақиятлари билан айниқса фахрланмоқдамиз. Пахтакорларимиз 1956 йилда мўл ҳосил етиштирдилар, пахта тайёрлаш давлат планини муддатидан илгари бажардилар. Тожикистон 1956 йилда мамлакатга 415 минг тонна пахта, яъни 1950 йилда тайёрланганига нисбатан 127 минг тонна кўп, урушдан илгариги 1940 йилда тайёрланганидан 2,4 баравар кўпроқ пахта топширди.

Ўтган йили шунча миқдорда пахта тайёрландики, илгари ҳеч қачон бунчалик пахта тайёрланмаган эди.

Республикада ингичка толали пахта сортлари етиштириш йил сайин кўпаймоқда. Республикада ҳар гектар ердан ўрта ҳисобда 28 центнердан совет сорти пахтаси, 22 центнердан энг қимматли ингичка толали совет сорти пахтаси олинди.

Тожикистон Совет Иттифоқининг пахта етиштирувчи энг йирик базаларидан бири бўлиб қолди.

Пахтачиликни юксалтириш йўлидаги курашда ўз ишининг моҳир усталари бўлган кўпгина кадрлар етишди. Тожикистон пахтачиликни ривожлантиришдаги юксак кўрсаткичлари учун уч йилдан буён Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасининг қатнашчисидир. Республикага биринчи даражали диплом берилди.

Қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқларини ривожлантиришда ҳам маълум муваффақиятларга эришилди. Республика ғалла, сут, жун, тухум, қоракўл тери, хўл ва қуруқ мева, узум тайёрлаш ва харид қилиш планларини муддатидан илгари бажарди.

Пахтачиликдан ва қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқларидан олинаётган жуда катта даромадлар колхозларнинг ишлаб чиқариш ва маданий-маиший қурилишни кенг миқёсда ўтказишларига ва бу билан колхоз қишлоқларини обод қила бошлашларига, колхозчиларнинг турмушини яхшилашларига имкон берди.

Партия ва Ҳукумат Тожикистон ССРдаги колхозчиларнинг, МТС ва совхоз ходимларининг, қишлоқ хўжалик мутахассисларининг, партия, совет, касаба союз, комсомол ходимларининг меҳнатига юксак баҳо бердилар.

Уч мингга яқин киши Совет Иттифоқининг орден ва медаллари билан мукофотланди. Пахтачилик илғорларидан 51 кишига Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилди.

Бизнинг республикамиз,—дейди Ўлжабоев,—ҳукуматнинг юксак мукофотига сазовор бўлди. Бу олий мукофот биздан ўз ишимизга танқидий қарашни, ўз эътиборимизни камчиликларга ва ҳал этилмаган масалаларга қаратишни, олдимизда турган вазифаларни амалга ошириш соҳасида янада зўр ғайрат билан меҳнат қилишни талаб этади.

Сўнгра ўртоқ Ўлжабоев республикада қолоқ корхоналар борлиги тўғрисида, қишлоқ хўжалигида жиддий камчиликлар борлиги ҳақида гапиради. Кўпгина колхозлар қишлоқ хўжалик экинларидан ҳали ҳам кам ҳосил олмоқдалар, кўп миқдорда моддий восита ва пул маблағлари сарф қилганлари ҳолда ҳар юз гектар экинзор ердан кам маҳсулот етиштирмоқдалар.

Партия, совет, қишлоқ хўжалик органлари ҳар бир хўжаликда мавжуд бўлган ички резерв ва имкониятларни очишлари ва улардан фойдаланишлари ҳамда шу асосда саноат ва қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқаришни янада кўпайтиришга эришишлари керак.

Ўртоқ Ўлжабоев сўзининг охирида бундай деди: Республика меҳнаткашлари ҳукуматнинг юксак мукофотига янги меҳнат зафарлари билан жавоб қайтарадилар ва партия XX съезди томонидан республика олдига қўйилган вазифаларни муваффақиятли суратда бажаришни таъминлайдилар.

Тожикистон Олий Совети, Министрлар Совети ва Компартияси Марказий Комитетининг қўшма мажлиси ғоят баланд руҳ билан СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети ва Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетига табрикнома қабул қилди.

* * *

Н. А. Булганин кечқурун Сталинобод районидаги Ленин номли колхозда бўлди.

Колхозга бориб келингандан кейин қабул маросими ўтказилди.

Омск областига Ленин ордени топширилди

ОМСК, 19 январь. (ТАСС). Кечқурун колхозлар, совхозлар ва МТСлардан, саноат корхоналари, қурилишлар ва транспортдан келган юзлаб илғорлар КПСС область комитети ва меҳнаткашлар депутатлари область Советининг Омск областига Ленин ордени топширилишига бағишланиб Молотов район Маданият саройида ўтказилаётган тантанали мажлисига тўпландилар.

КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзолигига кандидат — Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг секретари ўртоқ Л. И. Брежнев, СССР Олий Совети Президиумининг Омск область меҳнаткашларини қўриқ ва бўз ерларни ўзлаштиришда, дон етиштиришни кўпайтиришда ва 1956 йилда давлатга 110 миллион пуд ғалла топширишда эришган катта муваффақиятлари учун Омск областини Ленин ордени билан мукофотлаш тўғрисидаги Фармонини ўқиб беради.

Ўртоқ Л. И. Брежнев СССР Олий Совети Президиумининг топшириғига биноан Ленин орденини топширади. Уни КПСС Омск область комитетининг биринчи секретари Е. П. Колушинский ва область ижроия комитетининг раиси М. Е. Демиденко қабул қилиб олади.

Сўнгра ўртоқ Л. И. Брежнев нутқ сўзлайди.

Ўртоқ Л. И. БРЕЖНЕВ нутқи

Азиз ўртоқлар!

Бу тантанали йиғилишда иштирок қила туриб, мен Омск областининг Ленин ордени билан мукофотланганлиги ва бугун унга шу орден топширилаётганлиги сабабли сизлар билан бирликда чуқур мамнуният ва хурсандлик ҳисларига тўлиб тошмоқдаман. **(Қарсаклар).**

СССР Олий Совети Президиуми Омск областини қўриқ ва бўз ерларни ўзлаштиришдаги катта муваффақиятлари, дон етиштиришни кўпайтиришда эришган зўр ютуқлари учун ҳамда областингиз давлатга 1956 йилда 110 миллион пуд ғалла бериш тўғрисида ўз зиммасига олган мажбуриятни муваффақиятли бажарганлиги учун Ленин ордени билан мукофотлади.

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва ССР Иттифоқи Министрлар Совети номидан сизларни ва областнинг ҳамма меҳнаткашларини бу юксак ва қилган ишларингизга муносиб берилган мукофот билан чин кўнгилдан табриклашга ижозат берингиз. **(Гулдурос қарсаклар).**

Омск области меҳнаткашлари учун ғоят аҳамиятли бўлган шу кунда Совет ҳукумати қўриқ ерларни ўзлаштиришда ва дон етиштиришни кўпайтиришда кўрсатган хизматлари учун Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берган ҳамда Совет Иттифоқининг орден ва медаллари билан мукофотлаган ўртоқларнинг ҳаммасига ҳам қизғин табрикларимизни ва яхши истакларимизни топширишга ижозат берингиз. **(Қарсаклар).**

Ўртоқлар! Тамом бўлган 1956 йил совет халқига бир талай қувончли ва ёқимли натижалар келтирди. Бу йил совет халқи шонли Коммунистик партиямиз XX съезди қабул қилган тарихий қарорларни амалга ошириш соҳасида баланд руҳ билан қаҳрамонона меҳнат қилган йил бўлди.

Бу йил Ватанимиз экономикасини ва маданиятини янада юксалтириш йили бўлди. Саноат ўзининг асосий планларини бажариб, техникани тараққий эттириш ва илғор технологияни ишлаб чиқаришга жорий қилиш ишида катта муваффақиятларга эришди. Социалистик қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантиришда кескин юксалиш йўлига қатъий равишда тушиб олди. Партия ва Ҳукуматнинг қишлоқ хўжалигини янги техника билан таъминлаш, колхозларни ва совхозларни ташкилий-хўжалик жиҳатидан мустаҳкамлаш, қишлоқ меҳнаткашларининг моддий манфаатдорлигини ошириш, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришида планлаштиришнинг янги тартибини жорий қилиш соҳасида амалга оширган катта тадбирлари ҳамда колхозчилар, совхоз ва МТС ходимларининг фидокорона меҳнати яхши натижалар берди.

Колхозлар ва совхозлар сут, гўшт, пахта, қанд лавлаги, зиғир, картошка етиштиришни анча кўпайтирдилар. Шу билан бирга қишлоқ меҳнаткашларининг сут етиштиришни кўпайтириш соҳасида катта ишлар қилганликларини айтиб ўтиш керак. Фақат бир йилнинг ўзида сигирлардан соғиб олинаётган сутнинг ялпи миқдори колхозларда 32 процент кўпайди, 1953 йилдагига нисбатан эса қарийб икки баравар кўпайди.

Натижада ўтган йил давлат колхозлардан ва совхозлардан 3,8 миллион тонна, ёки 1955 йилдагига қараганда 28 процент кўп сут олди, мол ёғи етиштириш эса кейинги уч йил ичида 45 процент кўпайди.

Дон етиштириш айниқса кўпайди. Кейинги йиллар ичида мамлакатнинг кўпгина колхозлари ва совхозлари дон экинларининг ҳосилдорлигини сезиларлик равишда оширишга муваффақ бўлдилар. Шу билан бирликда қўриқ ва бўз ерларнинг ўзлаштирилиши дон етиштиришни кўпайтиришда ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлди.

Ўртоқлар! Шонли Коммунистик партиямизнинг идеялари совет халқини курашда ва меҳнатда қаҳрамонона ишлар қилишга ҳамиша руҳлантириб келди. Улуғ идеялар омманинг улуғ ташаббусини ва қудратли ижодий ғайратини вужудга келтиради.

Маълумки, партия Марказий Комитети ва Совет ҳукумати бундан бир неча вақт муқаддам Сибирь, Қозоғистон, Урал ва Волга бўйи районларида 28-30 миллион гектар қўриқ ва бўз ерларни очиш вазифасини қўйган эдилар. Бу бутун халққа яқин ва тушунарли бўлган, узоқни кўриб донишмандлик билан қабул қилинган қарор эди, шунинг учун ҳам бу қарорни барча совет кишилари қизғин суратда маъқуллади ва бу қарорни бажариш умумхалқ иши бўлиб қолди.

Бу умумхалқ ишида колхозчилар, МТС ва совхозларнинг ходимлари билан бир қаторда саноат корхоналарининг ишчилари ва инженер-техник ходимлари ҳам актив қатнашдилар. Бу эса мамлакатимиздаги ишчилар синфи билан колхозчи деҳқонлар ўртасидаги бузилмас иттифоқ ва дўстликнинг ёрқин намойишига айланди.

Шонли совет интеллигенцияси ва аввало қишлоқ хўжалик мутахассислари ва олимлари ҳам бу вазифанинг муваффақиятли бажарилишига бутун кучлари билан ёрдам бердилар.

Ажойиб ёшларимиз ва уларнинг йўлбошчиси комсомол ҳам қизғин ташаккур сўзларини эшитишга сазовор бўлди. Бизнинг ёшларимиз ўзларининг қаҳрамонона меҳнатлари билан халқимизнинг қўриқ ерларни ўзлаштириш учун олиб борган кураши тарихига шонли саҳифа ёздилар. Комсомол бу сафар ҳам ўзининг Коммунистик партияга содиқ ва муносиб, жонкуяр ёрдамчи эканлигини яна бир марта кўрсатди ва шу хизматларига яраша учинчи Ленин ордени билан мукофотланди. **(Қарсаклар).**

Мана шу ижтимоий кучларнинг ҳаммасини Коммунистик партия бирлаштирди ва катта давлат вазифасини ҳал қилишга руҳлантирди. Уч йил мобайнида 35,5 миллион гектар қўриқ ва бўз ер очилди. Шундай қилиб, партия томонидан қўйилган вазифа зўр муваффақият билан ҳал қилинди. **(Қарсаклар).** Кези келганда шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, ўртоқлар, бу янги очилган ерлар Европадаги 9 давлатнинг—Франция, Италия, Ғарбий Германия, Австрия, Бельгия, Дания, Голландия, Испания ва Швециянинг дон экинлари экаётган бутун экин майдонларини қўшиб ҳисоблаганда ҳам ундан ортиғроқдир. **(Қарсаклар).**

Колхозлар ва совхозлар экин майдонларини шу қадар кўп миқдорда кенгайтириб ва ўтган йил яхши ҳосил етиштириб, дон экинларининг ялпи ҳосилини кескин равишда кўпайтирдилар, бу эса мамлакатга ҳар қачонгидагига қараганда 1 миллиарддан зиёдроқ кўп ғалла тайёрлаш имкониятини берди. Эндиликда ҳамма учун равшан бўлиб турибдики, қўриқ ва бўз ерларни ўзлаштириш идеяси ҳақиқатан ҳам улуғ идеядир.

Ўртоқлар! Кейинги йилларда Омск область партия ташкилоти ва совет органлари катта иш қилдилар. Улар қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш соҳасида партия томонидан қўйилган вазифаларни бажаришга областдаги бутун жамоатчиликни қўзғотиб, уларни бу ишга ташкил қила олдилар. Область партия ташкилоти ва унинг ҳамма меҳнаткашлари мамлакатда дон етиштиришни кўпайтириш вазифасини ҳал этишга ўзларининг катта ҳисса қўшганликлари билан фахрланишга ҳақлидирлар. Область колхозлари ва совхозлари дастлабки мўлжални ошириб бажариб, 1 миллион гектардан кўпроқ қўриқ ер очдилар, бунинг натижасида экин майдонлари қарийб 40 процент кўпайди.

Ўтган йил область қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари янги катта муваффақиятга эришдилар. Улар анча меҳнат сарфлаб, яхши ҳосил етиштирдилар, ғаллани илгаригига қараганда анча уюшқоқлик билан ўриб-йиғиб олдилар ва доннинг ялпи ҳосилини 1953 йилдагига нисбатан икки баравар кўпайтирдилар. Сибирь ва Қозоғистонда қўриқ ерларни ўзлаштираётган областлар ўртасида авж олиб кетган социалистик мусобақада Омск области ўз зиммасига юксак мажбурият олиб, давлатга 110 миллион пуд ғалла топширишга ваъда берган эди. Омск области ўзининг бу большевикча ваъдасини Ватан олдида шараф билан бажарди. **(Гулдурос қарсаклар).** Область колхозлари ва совхозларидан давлат ғаллани, асосан Сибирь буғдойини 1954 йилдагига қараганда 43 миллион пуд кўп ва 1953 йилдагига қараганда 3 баравардан зиёдроқ кўп олди.

Областда дон етиштиришнинг анча кўпайганлиги колхозлар ва совхозлар экономикасини юксалтиради, уларнинг жамоат хўжалигини мустаҳкамлайди, колхозларнинг натура ва пул даромадларини кўпайтиради ҳамда колхозчиларнинг моддий фаровонлигини яхшилайди.

Ҳеч сўзсиз ажойиб ғалабага эришдингиз, ўртоқлар! Бу халқимизнинг партия XX съезди томонидан яқин йиллар ичида 11 миллиард пуд ғалла етиштириш тўғрисида қабул қилинган тарихий қарорларини бажариш учун олиб бораётган курашига қўшилган жиддий ҳиссадир. Сизларнинг муваффақиятларингиз барча совет кишиларини қувонтирмоқда. Сиз Сибирь ғаллакорларига шон-шарафлар бўлсин! **(Гулдурос давомли қарсаклар).**

Ўртоқлар! Омск области меҳнаткашларининг қишлоқ хўжалигидаги, шунингдек саноатни ривожлантириш ва маданий қурилишдаги муваффақиятлари, агар бу ўлканинг яқин ўтмишдаги аҳволини эсга олсак, айниқса каттадир.

Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларида Владимир Ильич ачиниш билан бундай деган эди:

«РСФСР харитасига бир назар солинг. Вологданинг шимолида, Ростов-Доннинг ва Саратовнинг шарқи-жанубида, Оренбургнинг ва Омскнинг жанубида, Томскнинг шимолида шундай бепоён ерлар борки, бу ерларга ўнлаб жуда катта маданий давлатлар жойлашса бўлур эди. Мана шу ерларнинг ҳаммасида патриархалчилик, ярим ёввойилик ва чинакам ёввойилик ҳукмрон бўлиб турибди».

Совет ҳокимияти йилларида Сибирнинг бирталай табиий бойликлари ўзлаштирилди, кўпгина шахталар ва конлар қурилди, домналар, йирик машинасозлик заводлари ва фабрикалар барпо қилинди. Кеча мен сизларнинг баъзи заводларингизни бориб кўрдим. Бу заводлар мамлакатимизнинг Москва ва Ленинград сингари йирик индустриал марказларидаги корхоналардан ҳеч бир фарқ қилмайди. Бу заводларда минглаб ишчилар ва хизматчилар меҳнат қилмоқда. Сибирь шаҳарларида юзлаб техникумлар, кўп олий ўқув юртлари ва илмий-текшириш институтлари барпо қилинди. Бу эса ишчилар, деҳқонлар ва интеллигенция болаларига билим йўлини кенг очиб берди. Фақат Омск областининг ўзидаги ўқув юртларида 250 мингдан кўпроқ киши ўқитилмоқда.

Ватанимизнинг бу ажойиб ўлкаси нақадар ўзгарганлигини энди ҳамма билади. Сибирнинг бепоён жуда кенг ерларида ҳақиқатан ҳам маданий областлар вужудга келди. Бу областларнинг ривожланган саноати ва ҳозирги замон техникаси билан таъминланган йирик социалистик қишлоқ хўжалиги бор. Шуни айтиб ўтиш кифоядирки, ўтган йил Сибирь колхозлари ва совхозларининг далаларида 200 минг трактор ва 70 мингдан кўпроқ комбайн ишлади.

Омск области эндиликда мамлакатимизнинг йирик иқтисодий ва маданий райони бўлиб қолди. Область саноат корхоналари ялпи маҳсулотининг ҳажми ўтган йил қарийб 6 миллиард сўмни ташкил этди. Бу ажойиб ўлка кўз олдимизда ўзгариб бормоқда. Шонли Ватанимиз бойлиги ва қудратининг катта-катта манбалари тобора кўпаймоқда. Мана шуларнинг ҳаммаси, ўртоқлар, янги турмушнинг чинакам қаҳрамонлари ва ижодкорлари бўлган совет кишиларининг қўли билан бунёдга келтирилди. Мана шуларнинг ҳаммаси совет ҳокимияти йиллари мобайнида, атиги 39 йил мобайнида бунёдга келтирилди. Одамнинг умри учун бу хийли катта ёш, албатта, лекин жамият тарихи учун, бундай катта ўзгаришларнинг вужудга келиши учун бу муддат унча кўп эмас.

Модомики, Совет Иттифоқи тарихан қисқа муддат ичида шундай ютуқларга эришган экан, демак, социалистик тузумимиз капиталистик тузумга қараганда жуда катта устунликка эгадир. Шунинг учун ҳам буржуа танқидчи жанобларга қуйидаги гапларни айтмоқ учун ҳамма асосларга эгамиз: «социалистик тузумимизга бўҳтон қилишни тўхтатиш пайти келмадими? Сизлар тарихий фактларга кўзингизни каттароқ очиб қараб, қайси система—капиталистик системами ёки социалистик системами прогрессив система эканлигини аниқлаб олиш пайти келмадими?».

Албатта, уларнинг буни тушуниб олишлари қийин гап, лекин чириб қолган капиталистик системага тарихнинг ўзи аллақачон ҳукм чиқариб қўйганлигини ер юзидаги софвиждонли кишиларнинг ҳаммаси кўриб турибди.

Социализм байроғи остида тобора кўпроқ халқлар бирлашмоқда ва кураш олиб бормоқда. Халқ демократияси мамлакатлари Улуғ Хитой Халқ Республикаси хўжалик ва маданий қурилишда ажойиб муваффақиятларга эришдилар, улар Совет Иттифоқи билан бирликда тинчлик ва социализм ишини қаттиқ туриб ҳимоя қилмоқдалар. Социалистик давлатларнинг улуғ ҳамкорлиги социалистик қурилишдаги мақсадларнинг умумийлигига, марксизм-ленинизмга содиқликка ҳамда тинчлик ва социалистик тараққиёт учун биргаликда олиб борилаётган курашга асосланади.

Социалистик давлатларнинг дўстлиги ҳозирги кунда жуда муҳим сиёсий восита ва оқилона фактордир. Бу дўстлик кундан-кунга ўсмоқда ва мустаҳкамланмоқда.

Совет Иттифоқи ва Хитой Халқ Республикаси Ҳукумат делегациялари ўртасида кеча Москвада тамом бўлган музокаралар совет ва хитой халқларининг улуғ ва бузилмас дўстлигини бутун дунёга яққол намойиш қилиб кўрсатди. **(Қарсаклар).**

Социалистик давлатлар ҳамкорлиги вужудга келиши билан аҳолиси 900 миллион кишидан кўпроқ бўлган давлатлар капиталистик эксплуатация системасидан ажралиб чиқди, жуда катта табиий ва хомашё резервлари бу системадан ажралиб чиқди. Империализм ўзи фойда олиб келган жуда бой манбалардан маҳрум бўлиб қолди. Социалистик давлатларнинг ҳамкорлиги ва муваффақиятлари капиталистик мамлакатларнинг ўзида ҳам меҳнаткашлар оммасининг ўз социал иқтисодий ҳуқуқлари учун олиб бораётган курашига жуда катта таъсир ўтказмоқда, бу оммани революционлаштирмоқда.

Социалистик давлатларнинг муваффақиятлари империализмнинг мустамлакачилик системаси барбод бўлишини тезлаштирган жуда катта фактор бўлди. Мана шуларнинг ҳаммаси жаноб империалистларни аччиғлантирмоқда ва безовта қилмоқда. Халқаро реакциянинг социализмга, социалистик мамлакатларга, коммунистик ва ишчи ҳаракатига душманлик билан қараётганлигининг асосий манбаи ҳам мана шундадир. Улар қутириб ва ғазабланиб эркесевар халқларнинг тинч меҳнатини бузишга интилмоқдалар. Давлатлар ўртасида кенг халқаро ҳамкорликни йўлга қўйиш жараёнини бузмоқ учун зўр бериб ҳаракат қилинмоқда. Империалистлар миср халқига агрессив ҳужум ташкил қилдилар, уни яна мустамлакачилик асоратига солишга уриниб, уни беҳисоб қурбонлар беришга мажбур қилдилар, унинг бошига сон-саноқсиз кулфатлар солдилар. Бироқ ҳозирги вақтда мустамлака системасининг емирилишини тўхтатиш йўлидаги уринишларнинг ҳеч қайсиси муваффақият қозона олмайди. Бу шармандали ҳарбий авантюранинг оқибати нима бўлганлиги ҳаммага маълум. Миср халқи ва Араб Шарқининг ҳамма халқлари озодлик ва миллий мустақиллик байроғи остида тағин ҳам зичроқ бўлиб жипслашдилар, инглиз-француз мустамлакачилари эса шарманда бўлдилар.

Эндиликда Америка империалистлари Яқин ва Ўрта Шарқда шарманда бўлиб муваффақиятсизликка учраган ўз шерикларининг ўрнини олмоқчилар. «Эйзенхауэр—Даллес доктринаси» ана шу мақсадда ўйлаб чиқарилди. Лекин уларнинг ҳаммасига машҳур мақолдаги сўз билан: «Жаноблар, сизлар чучваранги хом санаяпсиз» деб айтиш мумкин. **(Залда жонланиш. Қарсаклар).**

Мустамлакачилик муқаррар барбод бўлади! Парчаланган кеманинг ғарқ бўлиши муқаррар!

Кейинги вақтларда халқаро реакция социалистик давлатларга ҳам очиқдан-очиқ ҳужум қилиш йўлига ўтишга уринди. Халқаро реакциянинг мана шу қора кучлари Венгрияда халқ ҳокимиятини ағдаришни, Венгрия меҳнаткашларининг социалистик ғалабаларини емириб ташлашни, фашистлар ҳокимиятини ўрнатиб, шу тариқа Европада янги уруш ўчоғи вужудга келтиришни ўз олдиларига мақсад қилиб қўйиб, Венгрияда контрреволюцион исён ташкил қилдилар. Катта мақсадларни кўзда тутган империалистларнинг бу авантюраси ҳам шармандаларча барбод бўлди. Венгер халқи Революцион Ишчи-Деҳқон ҳукуматининг ва Венгрия социалистик ишчи партиясининг раҳбарлиги остида, Совет Иттифоқининг ёрдами билан контрреволюция кучларини қисқа муддат ичида тор-мор келтирди.

Ўртоқлар! Бизнинг социалистик Совет давлатимиз тинчликсевар кучларнинг қудратли таянчидир; тинчликни мустаҳкамлаш давлатимиз ташқи сиёсатининг ҳамиша олий мақсади бўлиб келган. Биз ҳарқандай ҳарбий авантюраларга қатъиян қарши чиқамиз, бизга ўзгаларнинг территорияси керак эмас. Социализм қуриш йўлидан олға бормоқ учун кераклн нарсаларнинг ҳаммаси ўзимизда бор. Бизнинг юксак даражада ривожланган индустриямиз бор, бизнинг ажойиб колхоз тузумимиз бор, биз совет халқининг бузилмас бирлигига эгамиз, бизда СССРдаги барча халқларнинг қардошларча дўстлиги, ишчилар синфи билан колхозчи деҳқонларнинг қудратли иттифоқи бор. Бизда курашларда чиниққан, халқимизни ҳамма ғовлар ва қийинчиликлар орқали Ленин йўлидан моҳирлик билан олға олиб бораётган улуғ Коммунистлар партияси бор. **(Қарсаклар).**

Ўртоқлар! Бизнинг мамлакатимиз янги 1957 йилга — Улуғ Октябрь социалистик революцияси 40 ёшга тўладиган йилга кирди; ҳамма жойда бу улуғ кунни муносиб кутиб олмоқ учун социалистик мусобақа кенгайиб бормоқда.

Областингизнинг қишлоқ хўжалигида 1956 йилда эришган ғалабаларига муносиб баҳо бериш билан бирга мақтанчоқликка ва айниқса кибирланишга йўл қўймаслигимиз лозим, чунки колхозлар, МТСлар ва совхозларнинг ишларида бартараф қилиниши лозим бўлган қийинчиликлар ва камчиликлар ҳали оз эмас.

КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленуми катта масалаларни ҳал қилди ва халқ хўжалигига раҳбарлик қилишни кескин равишда яхшилаш вазифасини қўйди. Партия Марказий Комитети ва ССР Иттифоқи Министрлар Советининг яқинда эълон қилинган Мурожаатида колхозлар, совхозлар ва барча қишлоқ хўжалик ходимлари олдига ҳаётий муҳим вазифалар қўйилган.

Область колхозларида ва совхозларида ва аввало дон етиштиришни янада кўпайтириш соҳасида мавжуд резервлардан бундан буён ҳам тўлиқ фойдаланиш зарур. Қўриқ ва бўз ерларни очишни давом эттирмоқ учун сизларда тўла имконият бор. Масалан, областнинг Полтавка, Исиль-Куль, Большеречье ва бошқа бир қанча районларида шундай имкониятлар бор. Барча қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосилдорлигини ошириш эса асосий вазифадир.

Жойлардаги ишларнинг аҳволи билан танишиш шуни кўрсатадики, областнинг кўп колхозларида ва совхозларида дон экинларининг ҳосилдорлиги ҳали ҳам унчалик юқори эмас. Бутун гап шундаки, биз агротехника қоидаларининг бузилишига индамай қараб туришга ҳали ҳам йўл қўйиб келмоқдамиз. Ваҳоланки, агротехника қоидаларига қаттиқ риоя қилиш ҳосилдорликни оширишда ҳал қилувчи роль ўйнайди. Агар область ҳосилдорликни Тара районидаги Ленин номли, Марьяновка районидаги «Путь к коммунизму» колхози, Исиль-Куль районидаги «Боевой» колхози сингари кейинги етти йил мобайнида ҳар йил дон экинларининг ҳар бир гектаридан ўз қўшниларининкига қараганда 3-4 центнер кўп ҳосил олиб келаётган илғор колхозлар даражасига етказиб олса, у ҳолда область дон етиштиришни анча кўпайтириши мумкин. Тупроқни ишлашда Мальцев системасини татбиқ қилишга анча кўпроқ эътибор бериш керак; МТСлар ва совхозлар бу системани татбиқ қилиш устида жиддий иш олиб боришлари лозим.

Бутун партия ташкилоти, ҳамма колхозчилар, совхоз ва МТСларнинг ходимлари чорвачиликни янада ривожлантириш ва юксалтириш тўғрисида, гўшт ва сут етиштиришни кўпайтириш тўғрисида алоҳида ғамхўрлик қилишлари лозим. Чунки бу ишда областда катта камчиликлар бор.

Чорвачиликдаги қолоқликни тугатмоқ учун жиддий ва жанговар иш олиб бориш керак. Область колхозларида ва совхозларида чорва моллар ҳали ҳам кам. Колхозларда қишлоқ хўжалигига ярoқли ерларнинг ҳар 100 гектарига фақат 4 тадан сигир тўғри келади. Шунга қарамай, 1956 йилда қора молларнинг сони кўпайтирилгани йўқ. Қўйлар ва чўчқаларнинг сони эса ҳатто камайиб кетди. Янги ташкил этилган совхозларда чорвачиликнинг жуда суст ривожланаётганлигини айтиб ўтиш керак. Чўчқаси ҳам, паррандаси ҳам бўлмаган совхозлар областда ҳали ҳам бор.

Шуни ҳам ошкора айтиб ўтиш кераккки, область колхозларида ва совхозларида чорвачиликни бошқариш маданиятининг ғоят пастлиги уни муваффақиятли равишда юксалтиришга халақит бермоқда. Чорвачилик илғорларининг ва фаннинг муваффақиятлари тузук жорий қилинмаётир.

Область колхозлари ва совхозлари дон етиштиришни кўпайтириш йўлида жиддий қадам қўйган ҳозирги пайтда чорвачиликнинг қолоқлигини тугатмоқ учун ҳамма имкониятлар бор, чунки дон хўжалигини ўстириш ҳеч қачон чорвачиликка зид бўлган эмас, балки аксинча чорвачиликни ривожлантиришга ҳамиша ёрдам бериб келган.

Область колхозлари ва совхозлари қора моллар маҳсулдорлигини оширишга муваффақ бўлдилар ва ҳар бир сигирдан ўрта ҳисоб билан 1.802 килограммдан сут соғиб олдилар. Бинобарин, сизларнинг бу ишда энди тузуккина тажрибаларингиз бор. Агар сизлар маккажўхори экиб, ундан яхши ҳосил етиштиришга жиддий эътибор берсангиз ва маккажўхоридан етарли миқдорда силос қилиб олсангиз у ҳолда ҳар бир сигирдан, ҳеч шубҳасиз, уч минг килограммдан ва ҳатто ундан кўп сут соғиб оладиган бўлиб қоласиз. Қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқларида ҳам фойдаланилмаётган резервлар ҳали кўп.

Партия Марказий Комитети ва ССР Иттифоқи Министрлар Совети қишлоқ меҳнаткашларини 1957 йилни қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг ҳамма тармоқларини ривожлантиришда бурилиш йилига айлантиришга чақиради. Бу эса колхозлар ва совхозлар экономикасини тағин ҳам юқори кўтаришга, колхозчиларнинг, совхоз ва МТС ишчиларининг моддий аҳволини яхшилашга ва меҳнаткашларнинг қишлоқ хўжалик маҳсулотларига ўсиб бораётган эҳтиёжларини тағин ҳам тўлароқ қондиришга имкон беради.

Орденли Омск области меҳнаткашлари Партия ва Ҳукумат чақириғига жавобан қизғин иш бошлаб юборадилар, бунга шак-шубҳа бўлиши мумкин эмас. **(Гулдурос қарсаклар).** Сибирликлар камтар, лекин бақувват, дадил ва меҳнатсевар кишилар эканлигини ҳамма билади. Улар ўз ўлкаларининг обрўйини тағин ҳам кўтара оладилар ва ўз олдиларида турган вазифаларни муваффақиятли равишда амалга оширмоқ учун муносиб равишда кураша оладилар.

Ўртоқлар! Халқимизнинг бахт-саодати йўлида, Улуғ Ватанимизнинг шон-шуҳрати йўлида сизларга янги меҳнат ғалабалари тилашга ижозат берингиз! **(Гулдурос қарсаклар).**

Яшасин орденли Омск областининг шонли меҳнаткашлари! **(Гулдурос қарсаклар).**

Яшасин улуғ социалистик Ватанимиз! **(Гулдурос қарсаклар).**

Яшасин совет халқи ғалабаларининг ташкилотчиси ва илҳомчиси — Коммунистик партия! **(Гулдурос қарсаклар. Яшасин Совет Иттифоқи Коммунистик партияси! Яшасин унинг Марказий Комитети! — деган хитоблар).**

* * *

КПСС область комитетининг биринчи секретари ўртоқ Колушчинский область меҳнаткашлари номидан жавоб нутқи сўзлайди. У, Партия ва Ҳукуматга ваъда бериб дедики, область меҳнаткашлари ўз меҳнатларига берилган шу қадар юксак баҳони шараф билан оқламоқ ва область олдига қўйилган вазифаларни муваффақиятли бажармоқ учун ўзларининг куч ва ижодий ғайратларини аямайдилар.

Социалистик Меҳнат Қаҳрамонлари: Киров номли колхоз раиси ўртоқ Галенник, Селивановская МТСининг комбайнчиси ўртоқ Петров, КПСС Русско-Полянский район комитетининг биринчи секретари ўртоқ Скидский, шаҳар ишчилари ва ёшларининг, олимларнинг вакиллари бирин-кетин трибунага чиқдилар. Улар партияга ва унинг Марказий Комитетига, Совет ҳукуматига бу юксак мукофот учун чин кўнгилдан ташаккур айтадилар. Қозоғистон, Новосибирск ва бошқа областлардаги ғаллакорларнинг вакиллари Омск область меҳнаткашларини табриклайдилар.

Тантанали мажлис қатнашчилари СССР Олий Совети Президиумига, СССР Министрлар Советига ва КПСС Марказий Комитетига ёзилган табрикнома текстини қабул қиладилар.

Ўртоқ Л. И. Брежнев шу куни Омский совхозини бориб кўрди.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ВА ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

1956 йилда пахтадан юқори ҳосил олганликлари учун Тошкент ва Андижон областларига Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг Қизил Байроқларини бериш тўғрисида

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон КП Марказий Комитети **ҚАРОР ҚИЛДИЛАР:**

1956 йилда пахтадан юқори ҳосил олиш юзасидан областлар ўртасидаги социалистик мусобақа якунига асосан Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг Қизил Байроқлари қуйидагиларга берилсин:

Тошкент областига (область партия комитетининг секретари ўртоқ **Нуритдинов,** область ижроия комитетининг раиси ўртоқ **Хўжаев,** область қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи ўртоқ **Акрамов,** пахта тайёрлаш трестининг бошқарувчиси ўртоқ **Нурмуҳаммедов),** бу область ўтган йили 468 минг тонна пахта тайёрлаган, пахтанинг ялпи ҳосили юзасидан республикада биринчи ўринни эгаллаган.

Андижон областига (область партия комитетининг секретари ўртоқ **Қурбонов,** область ижроия комитетининг раиси ўртоқ **Ҳайдаров,** область қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи ўртоқ **Мусерский,** пахта тайёрлаш трестининг бошқарувчиси ўртоқ **Ғаффоров),** бу область ўтган йили ҳар гектаридан 26,5 центнердан пахта ҳосили етиштириб, ҳосилдорлик бўйича республикада биринчи ўринни эгаллади.

Челябинск областига Ленин ордени топширилди

ЧЕЛЯБИНСК, 18 январь. (ТАСС). Жанубий Урал меҳнаткашлари областга Ленин ордени топширилишини катта умумхалқ байрами сифатида нишонладилар.

Меҳнаткашлар депутатлари область Совети ва КПСС область комитетининг бугунги тантанали мажлиси ана шу шодиёна воқиага бағишланди. Мажлисда 1.200 дан кўпроқ киши — қишлоқ хўжалик илғорлари ва жамоат ташкилотларининг вакиллари, Бошқирдистон АССР, Кустанай, Курган ва Свердловск областларидан келган меҳмонлар ҳозир бўлдилар.

Тантанали мажлисни область ижроия комитетининг раиси Г. А. Бездомов қисқача кириш нутқи сўзлаб очди.

Мажлис қатнашчилари КПСС Марказий Комитети Президиумини узоқ давом этган гулдурос қарсаклар остида фахрий президиумга сайлайдилар.

Сўз ССР Иттифоқи Олий Совети Президиумининг вакили, КПСС Марказий Комитетининг Секретари А. Б. Аристовга берилади:

Ўртоқ А. Б. АРИСТОВ нутқи

Қадрли ўртоқлар!

Мен СССР Олий Совети Президиумининг топшириғига мувофиқ Челябинск областига Ленин орденини топширишдек катта шарафга муяссар бўлдим. Челябинск области қўриқ ва бўз ерларни ўзлаштиришда, ҳосилдорликни оширишда, дон етиштиришни кўпайтиришда меҳнаткашлар эришган катта муваффақиятлар учун ва давлатга ғалла топшириш юзасидан олинган мажбуриятлар муваффақиятли суратда бажарилганлиги учун Ленин ордени билан мукофотланди. **(Қарсаклар).**

Бу муваффақиятлар қишлоқ хўжалиги ходимлари фидокорона меҳнатининг натижасидир; бу, Челябинск область партия ташкилотининг, областдаги барча меҳнаткашларнинг ғалла учун олиб борган курашининг самарасидир.

Жанубий Уралдаги саноат корхоналари мамлакатимизнинг қишлоқ хўжалигига бир неча йилдан буён ва хусусан қўриқ ва бўз ерларни ўзлаштириш даврида тракторлар, машиналар, металл билан жуда катта ёрдам бердилар. Бу эса бутун мамлакат қишлоқ хўжалигининг, шу жумладан Челябинск области қишлоқ хўжалигининг муваффақият қозонишида жуда катта роль ўйнади. Шу сабабдан индустриал Жанубий Урал қишлоқ хўжалигининг меҳнаткашлари ва барча меҳнаткашлар Челябинск областининг Ленин ордени билан мукофотланишини ўзларининг Ватанимиз бахт-саодати йўлида қилган қаҳрамонона меҳнатига берилган юксак баҳо, деб биладилар. **(Қарсаклар).**

Челябинск областининг меҳнаткашларини СССР Олий Совети Президиуми, КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукумати номидан Ҳукуматнинг юксак мукофоти — Ленин ордени билан табриклашга ва ишда янгидан-янги муваффақиятлар қозонишни тилашга ижозат бергайсиз. **(Қарсаклар).**

Ўтган 1956 йил Ватанимиз халқларининг тарихига қишлоқ хўжалигини янада зўр бериб юксалтириш йили бўлиб, мамлакатнинг шарқий районларида қўриқ ва бўз ерларни ўзлаштириш натижасида иқтисодий жиҳатдан анча катта муваффақиятга эришилган йил бўлиб киради. Ҳозирги шодиёна кунларда бутун совет халқи ўз ўғил ва қизларининг, колхозчилар, тракторчилар, комбайнчиларнинг, МТС ва совхоз ходимлари, партия, совет, қишлоқ хўжалик ташкилотлари, комсомол ва касаба союз ташкилотларининг шонли меҳнатини муносиб равишда нишонламоқда.

Совет Иттифоқида қишлоқ хўжалик илғорлари, партия ва совет ходимларидан 100 мингдан кўпроқ киши қишлоқ хўжалигидаги фидокорона ишлари учун, катта муваффақиятларга эришганликлари учун СССР Олий Совети Президиумининг Фармонига мувофиқ мукофотланди. Колхоз, совхоз, МТС ходимларидан, шунингдек партия ва совет ходимларидан 500 дан кўпроқ кишига Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилди.

Ўтган 1956 йил шу жиҳатдан машҳур бўлдики, айрим колхоз ва совхозлар, айрим илғор кишилар яхши муваффақиятларга эришибгина қолмадилар. Бир қанча область, ўлка ва республикалар ҳукуматнинг юксак мукофоти билан тақдирланди. Россия Федерациясида Олтой ўлкаси, Красноярск ўлкаси, Чкалов, Омск, Новосибирск, Челябинск ва Саратов областлари Ленин ордени билан мукофотланди. Россия Федерацияси 1956 йилда давлатга 2 миллиард пуддан ортиқ ғалла ва кўп миқдорда бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари топширди. Қўриқ ерларни ўзлаштириш учун курашда айниқса зўр маҳорат кўрсатган Қозоғистон республикаси Ленин ордени олишга сазовор бўлди. **(Қарсаклар).**

Ҳали яқиндагина, бундан уч-тўрт йил муқаддам Қозоғистон дон етиштирувчи ўлка сифатида маълум эмас эди. Челябинсклилар ўз қўшниси — Кустанай областининг қишлоқ хўжалиги бир вақтлар жуда қолоқ эканлигини ва давлатга жуда оз миқдорда ғалла топширганлигини яхши биладилар. 1956 йилда эса, Қозоғистон давлатга бир миллиард пуддан ортиқ ғалла топширди, шу жумладан Кустанай области 280 миллион пуд ғалла топширди. **(Қарсаклар).**

Қардош республикаларимиз — Ўзбекистон, Тожикистон, Туркманистон ва Қирғизистон ҳукуматнинг юксак мукофоти — Ленин ордени билан тақдирланди. Бу республикалардаги неча минглаб илғор кишилар ҳукуматнинг юксак мукофотларини олдилар, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони деган юксак унвонга сазовор бўлдилар.

Буларнинг ҳаммаси давлат нуқтаи назаридан ғоят муҳим бўлган масалани, яъни қўриқ ва бўз ерларни ўзлаштириш ва қишлоқ хўжалигининг барча тармоқларида маҳсулот етиштиришни кўпайтириш масаласини ўз вақтида амалий тарзда ҳал этган партиямизнинг, Марказий Комитетимизнинг, ҳукуматимизнинг доно сиёсати натижасидир. Бу, мамлакатимиз қишлоқ хўжалигидаги миллионларча меҳнаткашларнинг қаҳрамонона меҳнати натижасидир. Асрлар бўйи бўм-бўш ва қақраб ётган дашт-биёбонлар жуда қисқа вақт ичида мамлакатимизга, халқимизга кўп миқдорда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари берди.

1956 йилдаги иш натижаларига ҳар қанча юксак баҳо берса ҳам арзийди. Партия Марказий Комитети уч-тўрт йил муқаддам қўриқ ерлардан фойдаланиш масаласини, давлатнинг ана шу катта резервидан фойдаланиш масаласини ғоят кескин қилиб қўймаганида, биз бу йил халқимизни нон билан, енгил ва озиқ-овқат саноатини хомашё билан таъминлаш масалаларида кўпгина қийинчиликларга дуч келган бўлур эдик.

1954 йилда Украинада мислсиз қурғоқчилик бўлганлиги эсингиздадир. Ўша вақтда қўриқ ва бўз ерлар, шу жумладан Челябинск области мамлакатимизни ғалла билан таъминлади ва Украинада етиштирилмай қолган ғаллани етказиб берди.

Челябинск области ўша йили 47 миллион пуд ғалла, яъни ўшандан беш-олти йил илгари етиштирилганидан бир неча марта кўпроқ ғалла топширди. Ана шу ғалланинг талайгина қисми қўриқ ерлардан олинди. 1956 йилда бутун мамлакатда, асосан, Урал, Сибирь ва Қозоғистон районлари ҳисобига давлатга уч миллиард пуддан кўпроқ ғалла, яъни ўтган даврдаги энг яхши йиллардагига қараганда қарийб бир ярим баравар кўпроқ ғалла топширилди.

Ўртоқлар! Бизнинг мамлакатимизда аҳолининг энг зарур товарларга, қишлоқ хўжалик маҳсулотларига, озиқ-овқат ва енгил саноат маҳсулотларига бўлган эҳтиёжлари йил сайин ортмоқда, меҳнаткашларнинг маданий эҳтиёжлари ўсиб бормоқда. Биз, қўриқ ва бўз ерларни ўзлаштириш масалаларини ўз вақтида кўтариб, ҳал этмаганимизда меҳнаткашларнинг ўсиб бораётган эҳтиёжларини қондириш имкониятига эга бўлмас эдик. Биз, ғалла проблемасини ҳал этмаганимизда қишлоқ хўжалик ходимларининг чорвачилик соҳасида эришган муваффақиятларини қўлга киритолмаган бўлур эдик. Биз қўриқ ва бўз ерлар тўғрисидаги масалани ҳал этмаганимизда, ҳозирги мураккаб халқаро вазиятда катта қийинчиликларга дуч келган бўлур эдик. Шу муносабат билан партия Марказий Комитетининг Биринчи секретари Н. С. Хрушчевнинг қўриқ ва бўз ерларни ўзлаштириш соҳасида кўрсатган жуда катта ғайрат ва сабот-матонати, мардона ташаббуси ва қатъияти тўғрисида гапириб ўтиш жуда ўринлидир, деб ҳисоблайман. **(Қарсаклар).**

Ўртоқлар! Челябинск областида 4127 киши Совет Иттифоқининг орден ва медаллари билан мукофотланди. Шу жумладан, 230 киши Ленин ордени билан ва 734 киши Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан мукофотланди. Область қишлоқ хўжалик ходимларидан айниқса зўр маҳорат кўрсатган 13 кишига Социалистик Меҳнат Қаҳрамони деган юксак унвон берилди. Булар орасида комбайнчи ва тракторчи Алексеев, Бердников, Васильев, Кашников ўртоқлар, колхоз раисларидан Жарков, Жеребкин, Зуев, район партия комитетининг секретарларидан Лубнин ва Петухов ҳамда бошқа ўртоқлар бор.

Челябинск области 1956 йилда мўл ҳосил етиштирди ва 150 миллион пуддан кўпроқ ғалла, яъни 1940 йилдагидан уч баравар зиёд кўпроқ ғалла етиштирди. Шу жумладан, 1940 йилдагига нисбатан 4,6 баравар кўпроқ буғдой олинди. Областдаги колхоз ва совхозлар ўтган йили давлатга 90 миллион пуддан кўпроқ ғалла топширдилар ва сотдилар. 1956 йилда колхозларнинг пул даромадлари 1955 йилдагига нисбатан қарийб икки баравар ортди, колхозчиларнинг меҳнат кунларига берилган ғалла эса қарийб уч баравар кўпайди. Бу, кўп жиҳатдан шунинг натижасики, кейинги йилларда областдаги колхоз ва совхозлар 765 минг гектар ер ҳайдадилар ва қўриқ ерларда 704 минг гектар ерга ғалла экдилар.

Челябинск область қишлоқ хўжалигининг эришган муваффақиятлари даставвал, кейинги йилларда Челябинск областидаги ғаллакорларнинг мўл ҳосил етиштиришда кўп тажриба тўплаганликлари натижасидир. Деҳқончилик маданияти анча юксалди. Қишлоқ хўжалик ходимлари иқлим ва тупроқ шароитининг хусусиятларидан яхшироқ фойдаланишни ўрганиб олдилар, табиатдаги кўпгина ноқулай ҳолларнинг ўз вақтида олдини олишга ўргандилар, қишлоқ хўжалик экинлари етиштиришнинг агротехникаси соҳасида бой тажриба тўпладилар.

Қишлоқ хўжалик ходимлари ана шу бой тажрибани яна бир марта ҳисобга олишлари, айрим колхоз ва совхозларнинг, бригада бошлиқларининг, МТС ходимлари, агрономларимиз ва зоотехникларимизнинг, барча мутахассисларнинг эришган энг яхши муваффақиятларидан фойдаланишлари ва 1957 йилда янада кўпроқ ҳосил етиштириш учун зарур чораларнинг ҳаммасини кўзда тутишлари керак. Кўклам экиш ишларига шундай тайёргарлик кўриш керакки, ноқулай иқлим шароитидан келиб чиқадиган ҳар қандай тасодифий ҳоллар, уларнинг ҳосилга кўрсатадиган ҳалокатли таъсири бартараф қилинсин, ҳолбуки ана шундай ноқулай об-ҳаво шароити Челябинск областида айрим йилларда шу вақтгача такрорланиб келмоқда. Жанубий Урал қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари ғайратга-ғайрат қўшиб ишлайдилар ва ўзларига берилган юксак баҳони оқлайдилар, деб ишонса бўлади. **(Қарсаклар).** Областдаги саноат меҳнаткашлари эса ўтган йилдагидек бу йил ҳам қишлоқ хўжалигини янада юксалтиришда ғаллакорларга ёрдам берадилар, янада зўр ғайрат ва ватанпарварлик туйғулари билан ўзларининг жонажон Жанубий Уралининг шон-шарафи учун кураш олиб борадилар.

Ўртоқлар! Жанубий Урал — мамлакатимизнинг энг йирик саноат марказидир. Жанубий Урал эндиликда кўп миқдорда товар ғалла етиштираётган йирик қишлоқ хўжалик райони ҳам бўлиб қолди. Челябинск области мамлакатимизда ғоят ривожланган металлургия ва машинасозлик области сифатидагина эмас, балки яхши сортли буғдойдан мўл ҳосил етиштираётган область сифатида ҳам машҳур бўлиб қолди.

Бугунги байрамимизда Уралдаги бошқа областларнинг вакиллари ҳам қатнашмоқдалар. Жанубий ураллликларнинг муваффақиятлари свердловлиқлар учун ҳам, Молотов ва Курган областлари ва Бошқирдистон АССР меҳнаткашлари учун ҳам қувончлидир, дейиш тўғри бўлади деб ўйлайман. Урал халқ хўжалигининг барча соҳаларида ўзининг ажойиб моҳир кадрлари билан кўпдан буён шуҳрат қозониб келмоқда. Ураллликлар Улуғ Ватан уруши даврида фашист босқинчиларни тор-мор келтириш соҳасида жуда катта меҳнат қилдилар. Уралнинг юз минглаrча меҳнаткашлари, неча ўнлаб заводлари ҳукуматнинг юксак мукофотлари билан тақдирланди. Урал Совет Армиясини қурол-яроғлар билан таъминлаб турган қудратли арсеналдир. Ураллликлар Ватан уруши фронтларида ҳам ўз жонларини аямай, ўзларининг севикли Ватанини, ўзларининг севикли Уралини ҳимоя қилдилар. Урал саноати ва қишлоқ хўжалигининг ҳар бир меҳнаткаши учун индустриал Уралнинг янада яшнатиш йўлида меҳнат қилишдан, севикли Ватанимизнинг бахт-саодати йўлида меҳнат қилишдан ҳам юксак шараф йўқ. **(Қарсаклар).**

Шу сабабдан, Челябинск области меҳнаткашларининг байрами ҳозирги кунда бутун Уралнинг ҳам байрамидир, деб ҳисоблайман. Тантанали мажлисимизда вакиллари ҳозир бўлган қўшни областларингиз ҳам 1957 йилда худди шундай муваффақиятларга эришиш учун ва Урал ватанпарварларининг шон-шарафига, шонли традицияларига доғ туширмаслик учун бутун кучларини сафарбар қилажакларига шак-шубҳа йўқ. **(Қарсаклар).**

Ўртоқлар! Қишлоқ хўжалигини юксалтириш соҳасида эришган муваффақиятларимиз, саноат ишлаб чиқариш соҳасида эришган муваффақиятларимиз мағрурланиб кетишимиз учун, халқ хўжалигимизда ҳали мавжуд бўлган камчиликлардан кўз юмишимиз учун ҳуқуқ бермайди. Бизнинг партиямиз, бизнинг ҳукуматимиз мамлакатимиз меҳнаткашларининг моддий ва маданий турмуш даражасини янада юксалтириш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилмоқдалар. Кейинги йилларда бу соҳада кўп иш қилинди.

Партия Марказий Комитетининг декабрь ойида бўлиб ўтган Пленуми социалистик системамизнинг афзалликларидан тобора кўп фойдаланиш тўғрисидаги, саноатда, қишлоқ хўжалигида мавжуд бўлган жуда катта резервлардан фойдаланиш тўғрисидаги масалани кескин қилиб қўйди, моддий воситалар ва пул маблағларини ғоят тежаб сарф қилиш ва қурилиш ишларига чиқарилаётган жуда кўп капитал маблағлардан самаралироқ фойдаланиш масаласини кўтарди. Шу сабабдан, КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумининг қарорларида кўрсатиб ўтилганидек, «партия ҳозирги вақтда халқ манфаатларини кўзлаб, коммунизм қуриш манфаатларини кўзлаб социалистик тузумнинг, социалистик хўжалик системасининг ғоят буюк оламшумул тарихий устунликларидан янада яхшироқ ва янада тўлароқ фойдаланишни ўз вазифаси деб билади».

Ўртоқлар! Пленумнинг эълон қилинган қарорларидан шу нарса маълумки, халқ хўжалигини ривожлантириш бешйиллик планига ва 1957 йил планига баъзи ўзгартишлар киритиш зарур деб топилди. Даставвал шу нарсани кўзда тутиш керакки, партиямизнинг оғир индустрияни янада ривожлантиришга қаратилган ва КПСС XX съездининг олтинчи беш йиллик ҳақидаги Директиваларига асос қилиб олинган бош йўли ўзгармайди. Биз илгаригидек ҳозирда ҳам оғир саноатимизни бутун чоралар билан ривожлантиришимиз, металл, кўмир, нефть, машинасозлик ва химия маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кўпайтиришимиз, энергетика қувватини оширишимиз ва шу асосда қишлоқ хўжалигини юксалтиришимиз, енгил ва озиқ-овқат саноатини ривожлантиришимиз, мамлакатимизнинг мудофаасини мустаҳкамлашимиз, меҳнаткашларнинг турмуш даражасини кўтаришимиз керак. Бу вазифани ҳал этишда Челябинск области ва бутун Уралнинг оғир саноати фахрли роль ўйнайди.

Маълумки, КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукумати партия XX съездининг қарорларини амалга ошириш учун съезддан кейинги даврда халқнинг турмуш даражасини янада кўтаришга қаратилган бир қанча катта тадбирларни кўрдилар. Чунончи, меҳнаткашларга бериладиган пенсия таъминоти миқдори оширилди, ҳомиладорлик юзасидан бериладиган отпуска муддати узайтирилди, дам олиш ва байрам олди кунларида иш куни қисқартирилди. Кўмир саноатида ишчилар қисқартирилган иш кунига кўчирила бошлади, кам ҳақ оладиган ишчи ва хизматчиларнинг иш ҳақи оширилди, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини тайёрлаш ва закупка қилиш нархлари оширилди. Ана шу тадбирларнинг ҳаммаси давлат бюджетидан талайгина маблағ ажратишни талаб этди. Бу эса, съезднинг олтинчи беш йиллик қишлоқ хўжалигини ривожлантириш ҳақидаги Директиваларига баъзи тузатишлар киритиш заруратини туғдирди.

Корхоналаримиз ва саноатнинг айрим тармоқлари металл, ёғоч, цемент, ёғоч ва зарур хомашё билан таъминлаган планларга эга бўлмоғи учун капитал қурилишга ажратиладиган маблағларни камайтириш, план топшириқларидаги ортиқча зўрма-зўракиликни йўқотиш (бир қанча саноат корхоналари ва қурилишларнинг фаолиятида ана шундай зўрма-зўракилик пайдо бўлган эди) ва бу билан уларнинг нормал ишлашини таъминлаш, давлат планларини тўла ва ошириб бажариш учун реал шароит вужудга келтириш зарурати туғилди. Халқ хўжалигига чиқариладиган капитал маблағларнинг шу тарзда қисқартирилиши биз планларимизни енгилроқ бажариладиган ва кўп кучқувват талаб қилмайдиган планларга айлантирамиз, деган маънони англатадими? Йўқ, бундай маънони англатмайди. Планлар кўп куч сарф қилишни талаб қилиши керак, аммо реал планлар бўлиши керак. Бунда гап халқ хўжалигини мақсадга мувофиқ планлаштириш тўғрисида, давлат томонидан қурилишга ва халқ хўжалигининг барча тармоқларини янада ривожлантиришга ажратиладиган жуда кўп капитал маблағлардан энг тежамли фойдаланиш тўғрисида, давлат маблағларини сарфлашда масъулиятсизликни тугатиш ва қаттиқ иқтисодий тежашни жорий қилиш ҳақида бораётир. Бу чора яқин вақт ичида халқ хўжалиги учун иқтисодий жиҳатдан катта фойда бериши керак.

Ўртоқлар! Биз шу нарсани доим эсда тутмоғимиз керакки, хўжалик қурилишида эришаётган муваффақиятларимиз халқаро вазиятга ҳам бевосита таъсир кўрсатади. Совет Иттифоқининг ва бутун социалистик лагерининг муваффақиятлари социалистик тузумнинг, социалистик хўжалик системасининг капиталистик хўжалик системасига нисбатан ғоят катта устунликларга эга эканлигини кўрсатади ва бу муваффақиятлар капитализм дунёсидаги реакцияни қаттиқ ғазаблантиради. Шу сабабдан, империалистик кучлар халқаро вазиятни ҳар қандай йўллар билан мушкуллаштиришга интилмоқдалар, социалистик лагерга зарар етказишга уринмоқдалар. Мисрга қилинган агрессия, Венгриядаги контрреволюцион исъён ва Эйзенхауэрнинг ҳали яқиндагина пайдо бўлган машъум доктринаси — буларнинг ҳаммаси урушга ундовчи авантюралар занжиридаги халқанинг ўзгинасидир.

Аммо, империалист жанобларнинг хуружидан ҳеч нарса чиқмайди. Тинчлик ва социализм кучлари бепарво бўлмай, империалист босқинчиларнинг ва ана шу босқинчилар агентурасининг кирдикорларини бутун дунё олдида муваффақиятли суратда фош қилиб ташламоқдалар. Совет Иттифоқи улуғ Хитой билан ва халқ-демократияси мамлакатлари билан, шунингдек капиталистик мамлакатлардаги барча прогрессив кучлар билан ҳамкор бўлиб, тинчликни сергаклик билан қўриқламоқда.

Шу сабабдан, ҳозирги пайтда экономикамизни бутун чоралар билан ривожлантириш, давлатимизнинг қудратини ошириш, мамлакатга тобора кўпроқ ғалла, гўшт, сут, жун ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари бериш айниқса муҳимдир. АҚШ, Англия, Франциядаги ва бошқа империалистик давлатлардаги энг реакцион доираларнинг—социалистик дунёга ашаддий душман бўлган доираларнинг қўриқ ва бўз ерларни ўзлаштиришни кўзда тутган планларимизнинг барбод бўлади деб фол очганликлари бежиз эмас. Улар коммунистлар қўриқ ерлардан ҳеч нарса ҳосил қилолмайдилар деб фол очган эдилар. Янги ҳаёт барпо қилаётган қаҳрамон совет халқи инсоният шу вақтгача хаёлига келтирмаган вазифаларни Коммунистик партия раҳбарлиги остида ҳал қилишга тайёр эканлигини, совет халқи порлоқ истиқбол—коммунизм сари бориш йўлида ҳар қандай қийинчиликларни бартараф қилишга қодир эканлигини кўп марта исбот қилиб келди ва бу сафар ҳам исбот қилди.

Ўртоқлар! Сизларни ҳукуматнинг юксак мукофоти — Ленин орденини олиш билан яна бир марта табриклашга, Челябинск область қишлоқ хўжалиги шонли меҳнаткашларининг партия XX съездининг тарихий қарорларини амалга ошириш учун курашда янгидан-янги ижодий муваффақиятларга эришувларини тилашга ижозат бергайсиз. **(Гулдурос, давомли қарсаклар).**

Партия Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Совети шунга ишонадиларки, Жанубий Урал меҳнаткашлари бундан буён ҳам оғир индустрияни ва биринчи галда металл ишлаб чиқаришни янада юксалтириш ва машинасозликни тағин ҳам ривожлантириш йўлидаги курашда, қишлоқ хўжалигини янада юксалтириш учун, улуғ Ватанимиз меҳнаткашларининг моддий ва маданий турмуш даражасини кўтариш учун курашда Россия Федерациясидаги областлар ва ўлкаларнинг биринчи сафларида борадилар. **(Қарсаклар).**

Яшасин орденли Челябинск область қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари! **(Қарсаклар).**

Жанубий Уралнинг барча меҳнаткашларига шон-шарафлар бўлсин! **(Қарсаклар).**

Яшасин улуғ совет халқи! **(Қарсаклар).**

Яшасин улуғ Лениннинг мамлакатимизда коммунизм қуриш тўғрисидаги идеяларини муваффақиятли суратда амалга ошираётган шонли Коммунистик партиямиз! **(Гулдурос қарсаклар. Ҳамма ўрнидан туради).**

☆ ☆ ☆

Шундан кейин А. Б. Аристов СССР Олий Совети Президиумининг Челябинск областини Ленин ордени билан мукофотлаш тўғрисидаги Фармонини ўқиб беради. КПСС область комитетининг биринчи секретари Н. В. Лаптев ва область ижроия комитетининг раиси Г. А. Бездомов Ленин орденини ва Фахрий ёрлиқни қабул қилиб оладилар.

Брединский совхозининг комбайнчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони А. П. Маслихов минбарга чиқади. Бу совхоз қисқа вақт ичида жуда катта даштларнинг қиёфасини ўзгартириб юборди. Совхоз сал кам 26 минг гектар қўриқ ва бўз ерни ўзлаштирди, ўтган йили мўл ҳосил етиштирди ва давлатга 2 миллион пудга яқин ғалла топширди. Маслиховнинг ўзи эса қўшалоқ комбайнда ишлаб, мавсумда 21 минг центнер дон янчиб берди.

— Совхозимизнинг коллективи, — деди у, — область меҳнаткашлари ва совхозимиз ҳукуматнинг юксак мукофотини олганлиги тўғрисидаги хабарни эшитиб жуда хурсанд бўлди. Биз ўзимизнинг бутун куч, билим ва тажрибамизни қўриқ ерларни янада ўзлаштиришга сафарбар қиламиз, ерни ишлашдаги илғор методларни қўллаймиз ва шу асосда ҳар гектар ердан камида 18 центнердан ғалла етиштириш мажбуриятини оламиз.

Челябинск трактор заводи ёқилғи аппарати цехининг наладчиги П. Г. Зайцев сўз олади. У айтадики, мамлакатнинг энг йирик трактор заводи коллективи 1956 йил планини ошириб бажарди. Тракторсозлар биринчи квартал планини 20 мартгача бажаришга қарор бердилар.

Мажлисда Чесменский районидаги «Красный боец» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Я. В. Жеребкин, Челябинскдаги қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва электрлаштириш институтининг студенти А. И. Гордеева, Измайловский МТСининг комбайнчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони В. И. Кашников, ёзувчи М. С. Гроссман нутқ сўзладилар. Уларнинг ҳаммаси ҳукуматнинг юксак мукофоти учун Жанубий Урал меҳнаткашларининг қизғин, самимий ташаккурини изҳор қилдилар ҳамда Челябинск областининг ишчилари, хизматчилари, колхозчилари, МТС ва совхоз ходимлари партия XX съездининг Директиваларида ва КПСС Марказий Комитетининг мамлакатимиз қишлоқ хўжалигининг барча ходимларига қарата чиқарган Мурожаатида қўйилган вазифаларни бажариш учун ўз кучларини аямайдилар, деб айтдилар.

Шундан кейин Бошқирдистон АССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ф. З. Загафуранов, Кустанай область партия комитетининг секретари И. К. Женалаев, КПСС Свердловск область комитетининг секретари М. А. Смирнов, КПСС Курган область комитетининг секретари В. В. Подливалов Челябинск область меҳнаткашларини табриклаб нутқ сўзладилар. Улар Челябинск областининг меҳнаткашларини ҳукуматнинг юксак мукофоти билан қизғин қутладилар ва уларнинг меҳнат соҳасида бундан буён ҳам муваффақиятларга эришувларини тиладилар.

Мажлис охирида КПСС Челябинск область комитетининг биринчи секретари Н. В. Лаптев нутқ сўзлади. У, мажлиснинг барча қатнашчилари ва область меҳнаткашлари номидан юксак мукофот учун партия Марказий Комитетига ва Совет ҳукуматига яна бир марта ташаккур изҳор қилди. Бу мукофот Совет мамлакатининг саноатини, қишлоқ хўжалиги ва маданиятини ривожлантириш йўлида бундан кейин ҳам муваффақият қозониш учун, Ватанимизни гуллаб-яшнатиш учун курашда ҳар бир ураллликнинг кучига-куч ва ғайратига-ғайрат қўшади, деди.

Тантанали мажлис қатнашчилари ғоят баланд руҳ билан КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ва СССР Олий Совети Президиумига табрикнома қабул қилдилар.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН САНЪАТИ ВА АДАБИЁТИ ДЕКАДАСИНИНГ ҚАТНАШЧИЛАРИ ТОШКЕНТГА КЕЛДИ

Ўзбекистон пойтахтининг ҳаёти воқиаларга бойдир. Республикага Ленин ордени топширилишига бағишланган тантаналар ва қишлоқ хўжалиги илғорларининг қурултойи ҳали яқиндагина тамом бўлди. Шаҳар эса янги воқиага — Қорақалпоғистон санъати ва адабиётининг биринчи декадаси очилишига зўр тайёргарлик кўрмоқда.

Декада қатнашчилари 20 январда Ўзбекистон пойтахтига келдилар. Тошкент вокзалида қорақалпоқ халқининг вакиллари тантанали суратда кутиб олинди. Махсус поезд келиши олдидан неча минглаб кишилар—завод ва фабрикалар, партия, совет ва жамоат ташкилотлари коллективларининг вакиллари, санъат усталари, ёзувчилар, Қорақалпоғистоннинг Тошкент олий ўқув юртларида ўқиётган студентлари перронга ва вокзал олдидаги майдонга тўпландилар.

Соат 15 дан 50 минут ўтди. Вагонларига «Тахиятош—Тошкент» деган сўзлар ёзилган поезд секин-аста перронга келиб тўхтайди. Артистлар, музикачилар, ёзувчилар, рассомлар, композиторлар, санъат усталари, халқ шоирлари, бадиий ҳаваскорлик коллективларининг энг яхши вакилларидан 250 киши шу поездда Тошкентга келди. Халқ музикаси мелодияларининг садоси янграйди. Меҳмонларга гулдасталар тақдим этадилар.

Вокзал олдидаги майдонда митинг бўлди. Митингни Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси М. Т. Турсунов очди. Шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Р. Ғ. Ғуломов сўзлаб, бундай деди:

— Ўзбекистон пойтахтининг меҳнаткашлари сизларни, автоном республика санъати ва адабиётининг вакилларини ва сизлар орқали қардош қорақалпоқ халқини самимий табриклайдилар. Сизларнинг Тошкентга келишингиз шаҳримиз учун катта ва қувончли воқиадир.

Ўзбекистон ССР Маданият министри А. М. Кўчқоров азиз меҳмонларни республика санъат арбоблари номидан табриклайди.

— Қорақалпоғистон санъати ва адабиёти декадаси,—деди ўртоқ Кўчқоров,—Ўзбекистон ва Қорақалпоғистон АССР меҳнаткашларининг ҳаётида катта воқиа бўлади. Тошкент аҳолиси сизларнинг томошаларингизни сабрсизлик билан кутмоқда.

Сўз Тошкент тўқимачилик комбинатининг донгдор тўқувчиси, ССР Иттифоқи Олий Советининг депутати Е. Ф. Визгаловага берилади. У тўқимачиларнинг кўп минг кишилик коллективи номидан меҳмонларга оташин салом топшириб, бундай деди:

— Ўзбекистоннинг барча меҳнаткашлари каби, бизнинг коллективимиз ҳам сизларнинг муваффақиятларингиз билан фахрланади. Қорақалпоғистон санъати социализм шароитида халқ талантлари юксалиб бораётганлигини кўрсатувчи ёрқин далилдир.

Биз, Тошкент тўқимачилари сизларни комбинатга таклиф қиламиз ва бизнинг коллективимизга концертлар қўйиб беришингизни ҳамда адабий асарларни ўқиб беришингизни сўраймиз. Дўстлар, сизларга буюк ижодий муваффақиятлар тилаймиз!

Ўзбекистон ССР Ёзувчилари союзи правлениесининг биринчи секретари С. Азимов Ўзбекистон ёзувчилари номидан декада қатнашчиларини табриклайди. У, Қорақалпоғистон санъати ва адабиёти декадаси муваффақиятли ўтади ва Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ленинча миллий сиёсатининг тантанасини исбот этувчи далилларнинг бири бўлади, деб ишонч билдирди.

Республика пойтахтининг меҳнаткашлари қорақалпоқ шоири Ж. Оймурзаевнинг сўзини самимий кутиб олдилар. Ж. Оймурзаев халқлар дўстлигига, Тошкент шаҳри аҳолисининг қорақалпоқ халқи вакилларини тантанали суратда кутиб олишига бағишланган шеърини ўқиб берди.

Қорақалпоғистон АССР маданият министри М. А. Матназаров декада қатнашчилари номидан гапирди. У самимий кутиб олганликлари учун Ўзбекистон пойтахтининг меҳнаткашларига ташаккур изҳор қилди ҳамда автоном республиканинг артистлари, музикачилари, рассомлари, ёзувчилари ўзларига кўрсатилган юксак ишончни оқлайдилар, деб ишонч билдирди. (ЎзТАГ).

Суратда: Тошкент вокзалида декада қатнашчиларининг кутиб олиниши. Минбарда Қорақалпоғистон АССР Маданият министри М. Матназаров.

И. Глауберзон фотоси.

Область қишлоқ хўжалик илғорларига орден ва медаллар топширилди

21 январь эрталаб Ўзбекистон ССР Олий Советининг мажлислар залига Тошкент областининг донгдор пахтакорлари тўпландилар. Бу ерга колхоз раислари, МТС раҳбарлари, 1956 йилда пахтадан ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил олиш учун курашда актив иштирок этган партия, совет ва комсомол ходимлари ҳам келдилар.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари Ж. И. Илҳомова СССР Олий Совети Президиумининг область қишлоқ хўжалик илғорларини мукофотлаш тўғрисидаги Фармонини ўқиб эшиттирди.

Ҳозир бўлганларнинг гулдурос қарсаклари остида СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари ва Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ш. Р. Рашидов пойтахт области қишлоқ хўжалик илғорларининг катта группасига Совет Иттифоқи орден ва медалларини топширди.

Юқори Чирчиқ район партия комитетининг секретари Й. Иброҳимов, шу райондаги «Ленинизм» колхозининг раиси Т. Тожибоев, Бўка район партия комитетининг секретари Э. Шайхов, шу райондаги «XIX партия съезди» колхозининг раиси А. Душабоев, Сирдарё райондаги иккинчи МТС директори Е. Н. Житенев, Ўртасарой райондаги «Полярная звезда» колхозининг раиси Ким Пен-Хва, «Малик» совхозининг директори С. Бочкаров, Ўрта Чирчиқ райондаги Куйбишев номли колхознинг раиси Р. Йўлдошева ва бошқалар Ленин ордени олдилар.

Оққўрғон райондаги Ворошилов номли колхоз раиси Ғ. Отабоевга, Орджоникидзе район партия комитетининг МТС зонаси бўйича секретари Р. Носировга, Пискент райондаги Молотов номли колхоз раиси И. Хайдаровга, область ижроия комитети раисининг ўринбосари Қ. Маҳкамовага ва бошқаларга Меҳнат Қизил Байроқ ордени топширилди.

Гулистон райондаги Андреев номли колхознинг раиси А. Султонов, Мирзачўл райондаги «8-Март» колхозининг раиси К. Исроилов, Юқори Чирчиқ райондаги Жамбул номли колхознинг раиси И. Икрамов, область партия комитети махсус секторининг мудири А. С. Лезовский ва бошқа ўртоқлар «Хурмат белгиси» ордени олдилар.

Ш. Р. Рашидов мукофотланганларни орден ва медаль олганликлари билан табриклади ва меҳнат соҳасида янги муваффақиятлар тилади.

Мукофотланганлар номидан Ўрта Чирчиқ райондаги «Ленин йўли» колхозининг раиси Э. Усмонов, Пискент райондаги биринчи МТС директори П. С. Копотун, Гулистон район партия комитетининг секретари Т. Умаров сўзладилар. Улар Коммунистик партияни ва Совет ҳукуматини ишонтириб, ўзларига кўрсатилган ишончни оқлашга, 1957 йилда пахтадан ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил олиш соҳасида ўз олдиларига қўйилган вазифаларни шараф билан бажаришга ваъда бердилар.

СССР орден ва медалларини топшириш вақтида Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг секретари Р. Е. Мельников, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг биринчи ўринбосари М. Мирзаахмедов, Тошкент область партия комитетининг секретари С. Нуриддинов ва область ижроия комитетининг раиси Ф. Хўжаев ўртоқлар бор эдилар.

Орден ва медаллар топшириб бўлингандан сўнг Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалик министри ўртоқ М. Муҳамаджонов Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкаси Бош комитетининг 1957 йилга виставка қатнашчиларини тасдиқлаш ва Тошкент область қишлоқ хўжалик илғорларини мукофотлаш тўғрисидаги қарорини ўқиб эшиттирди. Бу қарорга мувофиқ Тошкент областига, Орджоникидзе райони ва Орджоникидзе МТСига, шу райондаги Сталин номли, Киров номли, Маленков номли ва «Қизил Ўзбекистон» колхозларига; Сирдарё районига, Сирдарё райондаги 2-МТСга ва шу райондаги Охунбобоев номли, «Ҳақиқат» колхозларига; Янгийўл районига ва бу районнинг бир қатор колхозларига, шунингдек областимиздаги бир қанча илғор қишлоқ хўжалик артелларига биринчи даражали Диплом бериладиган бўлди.

Диплом оладиган область, район ва МТСларнинг раҳбар ходимлари, колхозларнинг раислари, бошланғич партия ташкилоти секретарлари ва агрономлари Катта ва Кичик олтин ҳамда кумуш медаллар билан, шунингдек «Победа» машинаси, мотоцикл, радиоприёмник ва бошқа қимматбаҳо буюмлар билан мукофотланадилар.

* * *

19 январда СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари ва Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ш. Р. Рашидов Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги министрлиги, Совхозлар министрлиги ва Сув хўжалиги министрлиги системасидаги ходимлар ва мутахассисларнинг катта бир группасига Совет Иттифоқи ордени ва медаллари топширди.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги Бош бошқармасининг бошлиғи Г. С. Васильев, Ўзбекистон ССР Сув хўжалиги министрлиги техника кенгашининг раиси С. М. Курбатов ва Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги бош инспекторининг ўринбосари Г. К. Ржевский Ленин ордени олдилар.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрининг ўринбосари М. Исомуҳаммедов, Ўзбекистон ССР Сув хўжалиги министрлиги бошқармасининг бош инженери И. А. Фокин, Ўзбекистон ССР Совхозлар министрлигининг бош агрономи К. К. Курочкин мукофотланганлар номидан гапириб, қишлоқ хўжалик мутахассисларига катта ғамхўрлик қилинаётганлиги учун Коммунистик партияга ва Совет ҳукуматига қизғин ташаккур айтдилар, министрликларнинг коллективлари 1956 йилда эришилган муваффақиятларни мустаҳкамлаш ва 1957 йилда пахта ҳамда бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари тайёрлаш планларини бажариш учун бутун кучларини сарф қилишга ваъда бердилар.

Ш. Р. Рашидов орден ва медаль олганларни самимий табриклади ҳамда уларга сиҳат-саломатлик, республика қишлоқ хўжалигини ривожлантириш ишида янги муваффақиятлар тилади. (ЎзТАГ).

Ўзбек театрининг пойтахтдаги спектакли

Москва жамоатчилиги мамлакат театрларининг пойтахт санъатида ўзларининг биринчи спектаклларини кўрсатишларига катта қизиқиш билан қарайдилар.

Ҳамза номидаги Ўзбек давлат академик театрининг коллективи 19 январда Москва бадиий академик театрининг филиалида ўзининг «Ганг дарёсининг қизи» деган янги спектаклини биринчи марта кўрсатди. Бу — ҳинд адабиётининг классиги Рабиндранат Тагорнинг «Емирилиш» деган романи асосида яратилган спектаклдир.

Ҳамза номли театрнинг тарихи совет ҳокимияти ўрнатилган вақтлардан бошланади. Бу — Ўрта Осиёда тузилган биринчи профессионал артистлар коллективидир.

Театр репертуарида миллий драматургларнинг асарлари, совет драматургларининг, рус ва чет эл классикларининг таржима қилинган пъесалари бор. Пойтахт томошабинлари бундан 20 йил муқаддам театр Москвага гастролга келган вақтда унинг коллективи билан биринчи марта учрашган эдилар. Шундан сўнг орадан бир йил ўтгач театр коллективи юксак мукофот — Ленин ордени билан мукофотланди.

Театр ўзининг янги спектакли бўлган «Ганг дарёсининг қизи» спектакли устида зўр завқ билан ишлади. Артистлар колективини ғоят қизиқтирган нарса шу бўлдики, бу спектакль қаҳрамони оддий ҳинд қизининг тақдири революциядан олдинги ўзбек хотин-қизларининг тақдирига жуда ўхшайди.

Парда очилиш олдидан Москва театр жамоатчилиги номидан РСФСРда хизмат кўрсатган санъат арбоби И. Раевский бошчилигидаги артистлар делегацияси меҳмонларни табриклади. Ҳамза номли драма театри коллективи номидан СССР халқ артисти Сора Эшонтўраева жавоб нутқи сўзлаб, театр коллективи самимий кутиб олинганлиги учун ташаккур билдирди. Ўзбек артистларига гуллар тақдим қилинди. (ТАСС).

Комсомоллар ташаббуси

Яқинда Тошкент темир йўл узелининг 50-га яқин комсомол-ёшлари группаларга бўлиниб, Тошкент темир йўлига қарашли Оҳангарон, Барраж, Сирдарё станцияларига бордилар ва у ерда милиция ходимларига ёрдам кўрсатдилар.

Комсомоллар жамоат тартибини бузган кўпгина безориларни ушлашда актив қатнашдилар. Шунингдек, улар вагон кондукторлари томонидан йўл қўйилган кўпгина камчиликларни очиб ташладилар. Милицияга ёрдам берувчи комсомол бригадалари ўзлари тўплаган материалларни Тошкент темир йўл бошқармасига маълум қилиб, станция ва поездларда тартиб ўрнатилишини талаб этаётирлар.

ҚОРАҚАЛПОҚ САНЪАТИ ВА АДАБИЕТИ ДЕКАДАСИ ОЛДИДАН

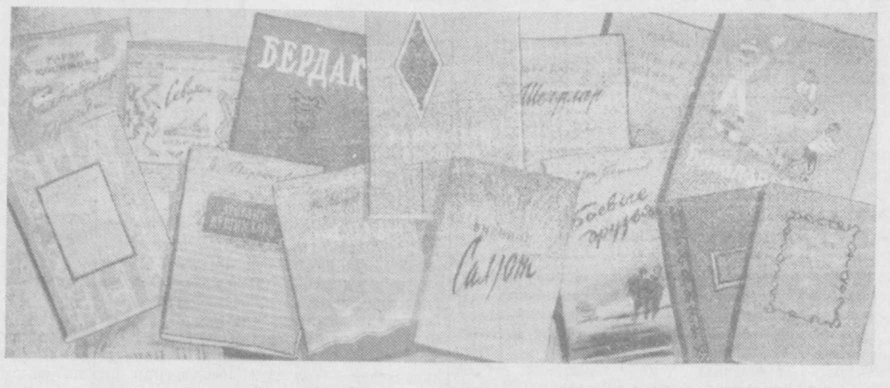

Узбекистон ССР Давлат нашриёти Қорақалпоқ адабиёти ва санъати декадаси муносабати билан қорақалпоқ ёзувчиларининг бирқанча асарларини босиб чиқарди. **Суратда:** Нашр этилган янги китоблар.

ТАНҚИД ВА БИБЛИОГРАФИЯ

Байроқ тикканлар ҳақида қисса

Қорақалпоғистон АССРнинг кўзга кўринган прозаик-ёзувчиларидан Турдимурот Нажимовнинг «Янги ер устида байроқ»[1] повести Қизилқум саҳросига туташиб кетган «Кенг тўқай» — қўриқ очиш, бўз ерларни ўзлаштириш учун курашаётган колхозчи деҳқонларга бағишланган.

Асарда КПСС Марказий Комитетининг 1953 йил сентябрь Пленуми қарорларидан илҳомланган колхозчилар, қишлоқ хўжалиги мутахассисларининг ватанпарварлик ташаббуси ҳикоя қилинади. Повестнинг бош қаҳрамонлари —«Эркин» колхозининг аъзоси, бошланғич комсомол ташкилотининг секретари Гулойша, дастлаб колхоз агрономи, сўнг шу колхознинг раиси, коммунист Пирниёз Худойберганов, тракторчи йигит Далижон, бригада бошлиғи Ойбиби каби илғор кишилардир.

Повестнинг дастлабки бобларида Гулойша образи яққол кўзга ташланади. Болалалар уйида тарбияланиб, балоғатга етгач, коллектив хўжалик меҳнатида донг чиқара бошлаган бу гўзал ва ғайратли қиз образида Қорақалпоғистоннинг бепоён пахтазорларида фидокорона меҳнат қилаётган колхозчи хотин-қизлар сиймоси гавдалантирилади. У, пахта терими мавсумида ҳам, бўз ва партов ерларга сув чиқариб, экинзорларга айлантиришда ҳам актив қатнашади. Гулойша колхоз комсомол комитетининг секретари сифатида пахтадан мўл ҳосил олиш учун курашда намуна кўрсатади. Унинг номи бутун районга тарқалади. Иккинчи томондан, повестнинг биринчи қисмида Гулойшанинг шахсий ҳаёти ҳам қизиқарли акс эттирилади. Ўқимишли, маданиятли бу қиз шахсий севгида ҳам саботли ва вафодордир. Гулойшанинг Далижонга нисбатан самимий, соф севгиси тасвирланган II—V боблар ёзувчининг ижодий муваффақиятидир.

Асарнинг давомида Гулойша образи етарли ўстирилмайди, такомиллаштирилмайди. Китобхон Гулойшани канал қазиш пайтида агитпункт мудири сифатида ишлаётганини билади, холос. Яъни автор Гулойшанинг бу буюк умумхалқ ишидаги иштирокини жонли образ хатти-ҳаракати орқали эмас, балки ўз сўзи билан айтиб бериб қўяқолади.

Бошқа ижобий қаҳрамонлар образининг тасвирида бундай нуқсонлар учрамайди. Масалан, автор Пирниёз Худойберганов образини чизганда ўзининг моҳир санъаткорлигини кўрсатади. Пирниёз образи ҳар бир бобда такомиллаша боради. МТСнинг участка агрономи Пирниёз КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленумининг қароридан сўнг қишлоққа чиқиб ишлаш истагини билдириб, район партия комитетига ариза беради. Бунда у эрка-тантиқ хотини Заҳиранинг қаршилигини енгади, охири хотини онгига бу ишнинг муҳимлигини сингдиришга муваффақ бўлади. Коммунист, ўз касбини севган агроном Пирниёзнинг иродаси, принципиаллиги автор томонидан моҳирлик билан ифода этиб берилади. «Эрининг ҳаракатини кузатиб турган Заҳира қизиқсиниб:

— Буларни нега чемоданга жойлайсан? — деб сўрайди.

— Олиб кетмоқчиман.

— Қаёққа?

— Колхозга...

— Қатнаб юриб ишлайверсанг нима қилади?

— Иложи йўқ.

— Олган нарсанг фақат шуми?

— Сен колхозга боргунча кифоя қилади.

— Мен колхозга бормайман.

— Нима учун?

— Ҳовли-жойни кимга ташлаб кетаман?.. Нарсаларимиз кимга қолади?.. Иложи бўлса сен ҳам борма. Мен кўчмайман. Қатнаб ишлайвер...

— Мен агрономман, колхозчилар орасида бўлишим керак.

— Мен нима қиламан?

— Сен ҳам борасан.

— Бормайман. Сени ҳам юбормайман.

— Кетамиз, вассалом!»

Пирниёз билан Заҳира орасидаги бу «оилавий можаро» ёзувчи тарафидан анча усталик билан тасвирлангани, диалогда берилган ҳар бир сўз ва ибора моҳирона танлангани, уларнинг персонажлар характерини очиб беришга хизмат қилиши равшан кўриниб турипти.

Повестда бундай қизиқарли эпизодлар анчагина топилади.

Пирниёз қишлоқда партиянинг сентябрь Пленуми қарорларига амалий иш билан жавоб бериш йўлларини ўйлайди — янги ерларни ўзлаштириш ҳисобига экин майдонини кенгайтириш режаларини чизади, халқни «кенг тўқай» даштлигидаги ерларни аста-секин ўзлаштиришга ундайди. Бу ташаббус, эскича услубда ишлашга одатланиб қолган кучларнинг қаршилигига учраши турган гап. Асарда ана шу ҳаётий конфликт реалистик равишда ифодалаб берилади. «Эркин» колхозининг раҳбарлари, айниқса, колхоз раиси Дусенов, бригада бошлиғи Бекмурод Эгамберганов Қизилқумдан янги ер очишга қаттиқ қарши турадилар. «Кучимиз йўқ. ..» — дейди Дусенов, «Етти ўлчаб бир кес... Манави кенг тўқайга сув келтириш мушкуллигини яхши биламиз...» — дейди Бекмурод.

Конфликт аста-секин кескинлаша боради. Колхоз коммунистлари ва район партия комитети Пирниёзнинг ватанпарварлик ташаббусини маъқуллайдилар. Ҳатто, район ташкилотлари «Кенг тўқай» даштига канал қазиб, сув чиқариб, бошқа колхозлар эҳтиёжини ҳам қондириш тадбирларини кўрадилар. Шундай қилиб, «Эркин» колхози аъзоларининг ташаббуси бутун район миқёсига тарқалади. Шаҳар ва қишлоқ меҳнаткашларининг канал қазиш ишига астойдил бел боғлаганликларини тасвирлаган боблар китобхонга бадиий завқ бағишлайди.

Асардаги бу асосий конфликт кўпчиликнинг — Пирниёзлар ва Ойбиби каби меҳнатсевар кишиларнинг ғалабаси, Дусенов каби қолоқ кишиларнинг мағлубияти билан якунланади. Колхоз коммунистларининг умумий йиғилишида конфликтнинг жиддий тус олгани шундай тасвирланади, асарнинг асосий ғояси очиб берилади:

«Дусенов товушини баланд кўтариб деди:

— Худойберганов колхозга яқинда келган. Колхозимизнинг аҳволи бизга беш бармоқдек маълум... Биз Худойбергановни ҳурмат қиламиз, агротехника соҳасидаги барча маслаҳатларига қулоқ соламиз. Ўртоқ Худойберганов ҳам бизнинг фикримиз билан ҳисоблашиши керак эди... Кенг тўқайда экишга ярайдиган неча юз гектарлаб ер бор. У ерда яна бир катта колхоз тузса бўлади...

Дусеновдан кейин Худойберганов сўзга чиқиб:

— Сиз узоқни ўйламай гапираяпсиз, — деди, — келаси йил кўп пахта экишимиз керак. Бунинг учун эса, сув ва қўшимча ерлар устида ўйлаш керак бўлади. Сиз, ўртоқ Дусенов, қишлоқ хўжалигининг истиқболини унутманг! Сиз техникани — тракторларни, универсалларни, пахта териш машиналарини, бульдозерларни, экскаваторларни, канал қазиш машиналарининг ролини унутманг!..»

Янги ерларни ўзлаштириш, пахта майдонини кенгайтиришдек улуғвор ишларга қарши чиқувчиларни фош этишга бағишланган бундай ёрқин саҳифалар билан бир қаторда, бу ишда халқнинг ролини суст тасвирлаган эпизодлар ҳам йўқ эмас. Масалан колхозчиларнинг умумий мажлиси тасвирини олиб қарайлик. Колхоз правлениесини қайта сайлашга бағишланган бу йиғилишда колхоз аъзолари раиснинг кўп камчиликларини очиб берадилар. Аммо, правление раисининг асосий хатоси — қўриқ ерлар очиш, бўз ерларни ўзлаштиришга тиш-тирноғи билан қарши турганлиги ҳақида бирорта колхозчи индамайди. Натижада китобхон назарида: кенг колхозчилар оммаси раиснинг хатоларидан хабарсиз бўлса керак, деган хулоса пайдо бўлади. Бу, бир томонлама тасвир ёзувчи бадиий маҳоратининг айрим ўринларда етишмаганлигидан, асосий сюжет ва асар ғоясига изчиллик билан қарамаганлигидан келиб чиқади.

Бундай нуқсон повестнинг композицион тузилишига ҳам оиддир. Асар композициясига, тўқимасига ва бош қаҳрамонларнинг характерини очишга алоқаси бўлмаган, ортиқча эпизодик воқиалар тасвири учрайди. Мисол учун повестнинг бошланғич қисмида район партия комитетининг секретари Муродовнинг иш методини ёки қишлоқ мактабининг директори Давлатов ва унинг ишларига доир бўлимлар асар сюжет линияси учун ортиқча. Чунки, Муродовнинг принципиал, ақлли ва тадбирли раҳбар ходим эканлиги персонажлар билан муносабатда, унинг «Эркин» колхози ишларига аралашуви процессида деталлар орқали очила боради. Давлатовнинг мактабнинг директори эканлиги тасвири эса, асарнинг ғоявий-бадиий йўналишига бевосита хизмат қилмайди.

Шунга қарамасдан, «Янги ер устида байроқ» повестининг композицияси пишиқ-пухта, асосий сюжет линияси аниқ ва равондир.

Чўлга байроқ тиккан қаҳрамон кишиларнинг образлари тасвирида Ойбиби образи ҳам диққатга сазовордир. Оддий кетмончи, колхознинг кўзга кўринмас, камтар аъзоси Ойбиби ўз меҳнати, коллектив ишига жонкуярлиги билан кўпчиликнинг муҳаббатини қозонади, илғор, шуҳратли аёллар сафидан ўрин эгаллайди. Меҳнатнинг шон-шараф келтириши, инсонни жамиятда юксак ўринга кўтариши, ажойиб фазилатларни намоён қилишини Ойбиби образи воситасида яхши кўрсатилган. Дарҳақиқат, Ойбиби ким эди ва Совет ҳокимияти туфайли, партиянинг кишиларга улуғ ғамхўрлиги, тарбиявий роли натижасида Ойбибилар қандай кишилар бўлиб етишдилар.

Автор бу саволга Ойбиби образи тасвирида жавоб бера олган. Бу аёл ўтмишда қийинчиликларни кўп кўрган, эндиликда эркин меҳнатнинг нашъасини сурар экан, «ўзи сингари колхозчилар экиб ундирган оқ олтин далаларига назар ташлар экан, хаёли аввалги йилларга саёҳат қилиб кетди: Мана шу ғўзалар чаман-чаман бўлиб ётган далалар авваллари сув ва экин кўрмаган чўл эди...Бир вақтлари бизнинг ота-боболаримиз бола-чақанинг ғамида нон излаб, Амударёнинг этагидан Хоразм, Чоржўй, Бухоро, ҳатто Тошкентга қадар иш излаб кетиб, йўл-йўлакай мардикорлик, чорикорлик қилганлар... Пахта-нон демакдир. Ҳозир ўша нон ўз даласида ўсаяпти...».

Ойбиби ана шуларни эсларкан, колхозга меҳри яна ортади, канал ишида астойдил ишлайди. Янги ерга кўчиш хабари — чақириғини жондили билан кутиб олади. Колхозчилар уни янги ердаги колхоз бригадасига бошлиқ қилиб сайлайдилар. Саҳрога дастлаб кўчиб келган, энди пайдо бўлаётган колхоз қишлоғини чароғон қилиш учун курашган бу аёл янги ерга байроқ тиккан қаҳрамонлардан бирига айланади. Бу байроқдор — қаҳрамонлар — колхознинг янги раиси, агроном Пирниёз, Гулойша, Далижон ва Ойбибилар эканлиги повестнинг хотимасида жуда яхши ифодалаб берилади.

Талантли ёзувчи Турдимурот Нажимов кичик-кичик ҳаётий деталларни чизишга ҳам моҳир. Заҳиранинг эри Пирниёзни Гулойшадан рашк қилиши, арзимаган гаплардан катта жанжаллар қўзгаши, колхознинг собиқ раиси Дусеновнинг хотини Биби ойимнинг «икир-чикир» ишлар — иғво, физқу-фасод билан шуғулланиши, жияни Гулойшани Далижондан совутиб, Пирниёз раисга хотинликка бериш учун турли найранглар ишлатишини тасвирловчи кичик-кичик деталлар реал ва ишонтирарлидир. Заҳира, Биби ойимларнинг аста-секин коллектив меҳнатга бўйсуниб, тарбияланиб бориши ҳам типиклаштириб тасвирланган.

Колхозчиларнинг амалга ошган орзу-тилаклари, фаровон ҳаёт янада фаровонлашиб бораётгани асар эпилогида райком секретари Муродов тилидан шундай берилади:

— Биз КПСС Марказий Комитети Пленумларининг қарорларидан илҳомланиб, янги ерларга ҳужум бошладик... Бўз ва партов ерлар устига ғалаба байроғини тикдик.

Ҳақиқатан ҳам Турдимурот Нажимовнинг «Янги ер устида байроқ» повести минг-минг гектарлаб чўлбиёбонларни ямяшил водига айлантираётган колхозчилар учун бадиий совғадир.

Абдулла ОЛИМЖОН.

[1] Т. Нажимов — «Янги ер устида байроқ». Повесть. ЎзССР Давлат нашриёти. 1956 йил. Тиражи — 15 000.

Совет парламенти делегацияси Эронга жўнаб кетди

СССР Олий Советининг делегацияси 19 январь кундуз куни Москвадан Теҳронга жўнаб кетди. Бу делегация Эрон парламентининг таклифига биноан Эронга бормоқда.

Делегация составида: СССР Олий Совети Президиуми раисининг ўринбосари ва РСФСР Олий Совети Президиумининг раиси М. П. Тарасов (делегация бошлиғи), СССР Олий Совети депутатлари Ш. М. Арушанян, М. И. Кучава, И. К. Абдуллаев, Мирзо Турсунзода, Н. Ф. Игнатов, Ота Муродов, И. М. Филиппов, П. М. Тарасов, Л. А. Тебеньков, Ф. Е. Титов, А. М. Школьников бор.

СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг раиси П. П. Лобанов, СССР Олий Совети Миллатлар Совети раисининг ўринбосари П. Т. Комаров, СССР Олий Совети Президиумининг секретари А. Ф. Горкин, СССР министрлари В. Г. Бакаев ва М. А. Евсеенко, СССР Олий Совети депутати И. А. Федченко, СССР Ташқи ишлар министрининг ўринбосари В. А. Зорин, СССР Ташқи ишлар министрлиги Ўрта Шарқ мамлакатлари бўлимининг мудири А. Ф. Павлов, СССР Олий Совети Президиуми канцелярияси бошлиғининг ўринбосари В. Г. Висотин делегацияни кузатиб қўймоқ учун Внуково аэродромига келдилар.

Эроннинг СССР даги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси А. Масъуд Ансорий, Мухтор министр, маслаҳатчи А. Г. Ҳакимий, элчихона маслаҳатчиси А. Мумтоз, Эроннинг СССРдаги ҳарбий атташеси, бригада генерали И. Вали делегацияни кузатмоқ учун келдилар.

Элчи Ансорий жаноблари аэродромда жўнаб кетувчи делегацияга мурожаат қилиб қисқача нутқ сўзлади.

— Сизлар учиб кетмасдан олдин, — деди у, — мен сизларни яна бир марта табриклаётганлигим ва сизларнинг эсон-омон учиб бориб, Эронда бахтли сафар қилишингизни чин кўнгилдан тилаётганлигим учун хурсандман.

Эрон парламенти, Эрон жамоатчилиги сизларни ғоят сабрсизлик билан кутмоқда. Сизлар Эрон халқига совет халқининг энг яхши ҳистуйғуларини, яхши ниятларини олиб борасиз.

Эрон халқи сизларни кенг қучоқ очиб кутиб олади. Оқ йўл бўлсин!

Совет парламенти делегациясининг бошлиғи М. П. Тарасов Эрон элчисига яхши сўзлар айтганлиги учун ташаккур билдирди.

— Биз совет халқининг Эрон халқига бўлган энг самимий ҳистуйғуларини ўзимиз билан олиб кетаётирмиз, — деди у. (ТАСС).

Чжоу Энь-лай Кобилга келди

КОБИЛ, 19 январь. (ТАСС). Хитой Халқ Республикаси Давлат Кенгашининг Бош министри Чжоу Энь-лай, Бош министр ўринбосари Хэ Лун ва уларнинг ҳамроҳлари Афғонистон бош министри Муҳаммад Довуднинг таклифига биноан бугун Кобилга келдилар.

Кобил аэродромида меҳмонларни Афғонистон бош министри Муҳаммад Довуд, бош министрнинг биринчи ўринбосари Али Муҳаммад, бош министр ўринбосари ва ташқи ишлар министри Муҳаммад Наим, Афғонистон ҳукуматининг аъзолари, СССРнинг Кобилдаги элчиси М. В. Дегтярев, Хитой Халқ Республикасининг элчиси Дин Го-ю, Кобилдаги бир қанча чет эл вакилларининг бошлиқлари, Хитой элчихонасининг ходимлари ва бошқалар кутиб олдилар.

Аэродромда Муҳаммад Довуд ва Чжоу Энь-лай қисқача нутқ сўзладилар.

Ҳайвонот боғида

Ўлкамизда қиш нафаси кезиб юрган шу кунларда ҳайвонот боғига сайр қилгани бир боринг. У ер ҳозир ҳам худди ёз кунларидагидек одамлар билан гавжум.

Ҳайвонот боғининг ходимлари ҳайвонлар қишловига ёздан бошлабоқ тайёргарлик кўра бошлаган эдилар. Натижада ҳайвонлар қишлайдиган хоналар октябрь ойларидаёқ ремонтдан чиқарилиб, тахт қилиб қўйилди. Совуқ тушиши билан африка ҳайвонларининг барчаси ана шу хоналарга олиб кирилди.

Ҳайвонот боғидаги одамсимон маймунлар 1955 йилда келтирилган эди. Ҳозир улар боғнинг шароитига жуда яхши кўникиб қолган.

Ҳиндистондан келтирилган йўлбарслар ҳам қиш кунларида жуда яхши ҳаёт кечиришяпти, иштаҳаси жойида. Улар кунига 7 килограмм гўшт, ярим литр сут, 2 та тухум билан боқилади. Оқ айиқ, қора айиқ, тоғ кийиги ва бошқа ҳайвонлар очиқ жойларда парвариш қилинаётир. Томошабинлар бошқа ҳайвонлар қатори иссиқ хоналарда сақланаётган илонларни ҳам зўр қизиқиш билан томоша қилмоқдалар. Тимсоҳ сақланаётган ҳовузнинг суви ҳар куни иситилиб, алмаштириб турилади. Ҳозир тимсоҳ қаттиқ уйқуда. У шу ётишида токи май ойигача овқатланмаслиги ҳам мумкин экан.

Ҳайвонот боғидаги оранжереяларда кўк ўсимликлар ўстириш ишлари ҳам яхши йўлга қўйилган. Маймун, тўтиқуш ва бошқа ҳайвон, паррандаларнинг кўк ўсимликларга бўлган эҳтиёжини қондиришда оранжереяда ўстирилаётган ўсимликлар катта роль ўйнайди. Бу ўсимликлар орасида пиёз, арпа ва бошқалар бор. Бу ердаги ишларнинг яхши йўлга қўйилишида шаҳардаги 64-мактабнинг 20 дан ортиқ ёш табиатшунослари яқиндан ёрдам бермоқдалар. Февраль ойидан бошлаб оранжереяда гуллар ҳам ўстирила бошланади.

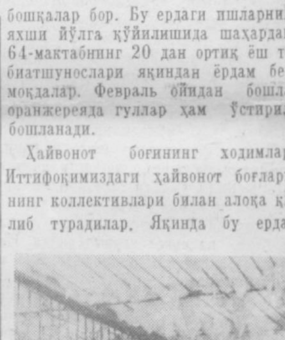

Ҳайвонот боғининг ходимлари Иттифоқимиздаги ҳайвонот боғларининг коллективлари билан алоқа қилиб турадилар. Яқинда бу ердан Ашхабоддаги ҳайвонот боғига уларнинг илтимоси билан икки бош антилопи нилгау ва иккита кийик, бир қанча ғоз ва ўрдаклар юборилди. Шунингдек, ўтган йилнинг декабрь ойида Москва ҳайвонот боғидан бу ерга битта гималай айиғи, 10 та қуён, 5 та Америка пэноти келтирилди. Булардан ташқари, яқин кунлар ичида иккита бегимот келтириш учун тайёргарлик кўрилмоқда. Маҳаллий тустовуқ, маринос, қоракўл, гусар қўйларини ҳам ҳайвонат боғида сақлаш учун тайёргарлик кўрилаётир.

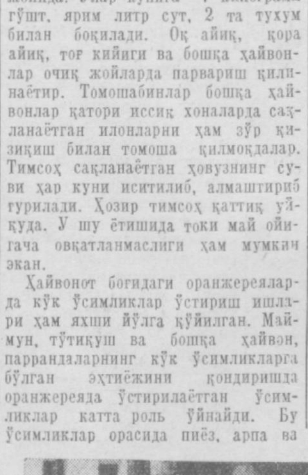

Н. РИХСИЕВ,
З. МУҲАМАДЖОНОВ.

Редактор З. ЕСЕНБОЕВ.

ТЕАТРЛАРДА:

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 22/I да Бўронда, 23/I да Тоҳир ва Зуҳра, 24/I кеч соат 8 да Қорақалпоқ адабиёт ва санъат декадасининг очилиши.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 22/I да Зафар, 23/I да Азиз ва Санам, 25/I да Станиславский номли Қорақалпоқ давлат драма театрининг спектакли — Равшан. 4 парда, 6 куринишли музикали драма.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — К. Доротти гастроллари.

ҚИНОТЕАТРЛАРДА:

«ЁШ ГВАРДИЯ». «УЗБЕКИСТОН» — кундуз ва кечқурун янги бадиий фильм Иван Франко.

«ИСКРА», — кундуз ва кечқурун Карнавал кечаси.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ. Тошкент. «Правда Востока» кўчаси № 34. РЕДАКЦИЯ БУЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор — 36334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 136. Пропаганда бўлими — 136. Совет қурилиши бўлими — 132. Маданият бўлими — 132, Адабиёт ва санъат бўлими — 39040. Қишлоқ хўжалик бўлими — 135. Саноат ва транспорт бўлими — 132. Хатлар бўлими — 34048. Маҳаллий ахборот бўлими 135. Секретариат — 34048. Эълонлар бўлими — 38142.

Р. 00920. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. № А — 1724.